

සසර සයුරෙන් චිතෙර වන්නට...

ධම් ආනය පිණිසයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2013 අගෝස්තු

ISBN - 978-955-0854-00-4

නිවන් බණ - 3

ප්‍රකාශනය:

ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය
බොදුමග ක්‍රියාශීලී සංසදය
ජයබහලු පර්යන්තය

ලබුනේරුවකන්ද ආරණ්‍ය සේනාසනයේ
ධර්මාචාර්ය
පූජ්‍යපාද මාන්කඩවල සුදස්සන හිමි

මුද්‍රණය:

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්
17/2, පැතිරිවත්ත පාර,
ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.
දුරකථනය: 011 - 4870333

ප්‍රශ්නානුමෝදනාව

සසර සයුරින් එතෙර විමට මෙය පහුරක් ම වේවා!

සැදූ හැත්	තන්හට බව දක්	නොකැමති
ය හ පත්	කල් මේ කල් මිස වෙන	නැති
දුනි තොත්	දන්සිල් ගුණසත	නොනැවති
පැය කුත්	අවුරුදු දහසක්	විතරැති

සසර දක නොකැමැති වූ සැදූහැටකුන්ට මේ බුඬොත්පාද කාලය හැර පින් කිරීමට යහපත් කාලයක් වෙන නැත්තේ ය. සත්වයා දහ ශිලාදියෙහි ගුණ දුනි නම් පින් කිරීමෙහි මොහොතකුදු පමා නොවන්නේ ය. ඔහුට පැයක තරම් කාලය අවුරුදු දහසකටත් වඩා අගය වන්නේ ය.

ත ර ව	සසර සයුරෙන් තොප	නොලසා
නි ර ව	ලබන මොක් සිරිසැප	සකසා
තො ර ව	පවින් නිතරම මුහි	බණසා
ක ර ව	කුසල් විරිය පසු	නොබැසා

තොපි සංසාර සාගරයෙන් එතෙරව ස්ථිරව නිවන් සැප ලබනු පිණිස සර්වඥයන් වහන්සේගේ බණ අලස නොවී සකසා අසා නිතර ම පවින් තොරව පසු බට නොවී විශ්‍යයෙන් කුසල් කරවී.

විද්‍යාගම මෙන් හිමිපාණන් ගේ
ලෝවැඩ සඟරාවෙහි

බුදුදහමට අනුව සලකා බැලීමේ දී මෙකල ජීවත් වන අපි සැවොම දුර්ලභ කරුණු රැසක් හිමිකරගෙන සිටින භාග්‍යවන්තයෝ වෙමු. එනම් මිනිසත් බව, ත්‍රිභේතුක ප්‍රතිසන්ධිය, බුද්ධෝත්පාදය, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය යනාදියයි. මේ කරුණු සියල්ල ලද මේ භාග්‍ය සම්පන්න මොහොත කෂණ සම්පත්තිය ලෙස දක්වන බුදුදහම එය අපතේ නොයවන ලෙස අනුශාසනා කරයි. අතීතය දීර්ඝ කාලයකට වරක්, ඉතා සීමිත සත්ත්ව සංඛ්‍යාවකට පමණක් හිමිවන මෙබඳු අති දුර්ලභවූත්, මහර්ෂවූත් ප්‍රතිලාභය අත්කර ගත් නුවණැත්තන් විසින් සිය ජීවිතයෙන් ගත යුතු ප්‍රධාන ප්‍රතිඵලය විය යුත්තේ බුදුරදුන් වදාළ සඳහම් පණිවුඩය නිවැරදි ව තේරුම් ගැනීමත් ඒ ඔස්සේ තම චිත්තනය මෙහෙයවීමත් ය. තමා තේරුම් ගත් දහම අන් අයට කියා දීම ද උතුම් කර්තව්‍යයකි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අපේක්ෂාව වූයේ ස්වර්ග මාර්ගයත්, නිර්වාණ මාර්ගයත් ලොවට පැහැදිලි කරදීමයි. දාන, සීල, භාවනා යන ත්‍රිවිධ පුණ්‍ය ක්‍රියා වැඩීමෙන් ලබන ස්වර්ග මාර්ගය අබුද්ධෝත්පාද කාලයකදී වුවද දැක හැකි අතර බුදුවරයකු වෙතින් ලැබෙන ප්‍රධාන අනුශාසනාව වන්නේ නිව්‍යාණාගාමී මාර්ගයයි. වරෙක බුදුරජාණන් වහන්සේ සිය ධර්ම අභිලාශය පැහැදිලි කරමින් දේශනා කරන්නේ “මහණෙනි, මම ධර්මය දේශනා කරන්නේ පෘථග්ජනයන් සේඛ්‍යයන් බවට පත් කරලීමටත්, සේඛ්‍යයන් අසේඛ්‍යයන් කරලීමටත්, අසේඛ්‍යයන් පිරිනිවන තෙක් සුවසේ වැඩ වෙසෙනු සඳහාත් ය” යනුවෙනි. තවත් වරක් උන් වහන්සේ “මහණෙනි, මම අතීතයෙහිත් දැනුත් මතුවටත් කරුණු දෙකක් පමණක් දේශනා කරමි. එනම් දුකත් දුක නැති කිරීමත් පමණක්” බවයි. ලොවට ධර්මය දේශනා කිරීමේදී බුදුරදුන් තුළ පැවැති අපේක්ෂාව මෙබඳු අනුශාසනාවලින් පැහැදිලි වේ. එනම් සත්ත්ව සන්නාහගත ආශ්‍රව කෂය කරලීම සඳහා මග විවරණය කරදීමයි.

මේ උතුම් බුද්ධ ශාසනය මෙතෙක් කලක් ආරක්ෂා වී පවතින්නේ අතිපූජනීය වූ මහ සඟරුවන් අනුභසිති. අනුබුදු, මිහිඳු මානිමියන් ගෙන් පැවතෙන්නා වූ සුපේශල, ශික්ෂාකාමී සඟ පරපුර අතරට වර්තමානයේ එකතු වන ලබුනෝරුවකන් ද ආරණ්‍ය සේනාසනයේ ධර්මාචාර්ය අතිපූජ්‍ය මාන්කඩවල සුදස්සන හිමිපාණන් වහන්සේ මෙකල වැඩවසන උතුම් කළාණා මිත්‍ර ස්වාමීන්වහන්සේ නමකි. උන්වහන්සේ විසින් පවත්වන ලද ධර්ම දේශනා අසා සකස් කළ මෙම පොත පිටපත් කිරීම සිදුකළ නුගේගොඩ පැතිරිවත්ත පාරේ පදිංචි නිමල් මහත්මා හා පද්මා ගුණරත්න මහත්මිය ඇතුළු පවුලේ සියලු දෙනා ඉතා ආදරයෙන් සිහිපත් කරමි. මේ වන විට වරාය අධිකාරියේ අංශ 32 කට අයත් සාමාජික පිරිසක් මේ ධර්ම ප්‍රචාරක කටයුත්ත සඳහා අඛණ්ඩව අනුග්‍රහය දක්වමින් සිටිති. මෙකී සාමාජිකත්වය දිනෙන් දින වැඩි වෙමින් පවතින අතර තවත් අංශ කිහිපයක ම ප්‍රධානීන් මේ පුණ්‍ය කටයුත්තට සාමාජිකයන් සම්බන්ධ කරගැනීම සඳහා කටයුතු කරමින් සිටිනු දක්නට ලැබීම සොම්නසට කරුණකි.

වරාය අධිකාරියේ බොදුමග සංසදයට සම්බන්ධ මෙකී සාමාජිකත්වයේ අනුග්‍රහය මේ උතුම් ධර්ම ප්‍රචාරක කටයුත්ත සඳහා විශාල අනුබලයක් සපයයි. මෙය වගකීමක් හැටියට නො ව යුතුකමක් හා සමාජ සන්කාරයක් ලෙස සලකා පිංවන් ස්වාමීන් වහන්සේලාට ද ආශීර්වාදයක් වෙමින් මේ ගෞරව බුද්ධ ශාසනය විරාත් කාලයක් රැක දීමට සහාය වෙමින් අප යන ගමන් මග සවිමත් කිරීමට මේ සියලු ම පිංවතුන් දක්වන දායකත්වය සිහිපත් කරනුයේ හද පිරි බැතියෙනි.

ඔවුන් සියලු දෙනාට ම මේ අනුභසින් ඵදිනෙදා කරන කියන කටයුතු සඵල වී සසර දුක් ගිහි කෙටි කලකින් ම නිමා වී සැනසීමට පත් වීමට හැකි වේ වා යි ප්‍රාර්ථනය කරමි.

එමෙන්ම මේ පුණ්‍ය කටයුත්තට බාහිරින් සම්බන්ධවන ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න පින්වත් පිරිසද වැඩිවෙමින් පවතින අතර ඒ අයගෙන් ලැබෙන

අධාර උපකාරද, පුණ්‍යානුමෝදනාවෙන් සිහිපත් කරමි. කොළඹ මුදුණාලයේ සි. ජයසෝම මහත්මා ඇතුළු කාර්ය මණ්ඩලයට ද පුණ්‍යානුමෝදනා කරමි. නිවන් සිරි ලබනා තුරු ඔබ අප සැමට දෙලොව ශාන්තිය යහපත උදා වේවා යි ප්‍රාර්ථනය කරමි.

දේශක නිමියන් ගේ අවසරය ඇති ව මේ දහම් පොත ඕනෑ ම අයෙකුට මුදුණාය කර නොමිලයේ බෙදාහැරිය හැකි ය. තව ද ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරියේ “බොදුමග ක්‍රියාශීලී සංසදය” හරහා මේ ආකාරයේ සදහම් පොතපත, සිඩි, ඩිවිඩි ආදිය මුදුණාය කර නොමිලයේ බෙදාහැරීමට තම තම ශක්ති පමණින් අප කරන මෙම ශාසනික මෙහෙය සඳහා සන්පූරු වූ ඔබටත් දායක විය හැකි බව කාරුණිකව සිහිපත් කරමි.

මේ සම්බන්ධ වැඩිදුර තොරතුරු
0112 483 642 / 0773 685 043
දුරකථන අංකවලින් විමසිය හැකි ය.

ගිණුම් අංක: 1037-5426-3220
සම්පත් බැංකුව, කොටහේන.

සසුන් ලැදි මෙන් සිතැති
එස්. කුමාරසිංහ

ප්‍රධාන සංවිධායක
ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය
බොදුමග ක්‍රියාශීලී සංසදය
ජයබහලු පරියන්තය, කොළඹ 13
2013 අගෝස්තු

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළ ගාථාවක් මම මුලින් මතක් කළේ. ඒ, මේ ගෞතම බුදුරජාණන් වහන්සේ විතරක් නෙමෙයි. සියළුම බුදුරජාණන් වහන්සේලා මේ ලෝකයා කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් දේශණා කරන, පනවන ධර්මතාවයක් තමයි මම මාතෘකා කළේ.

සසර සයුරෙන් විතරවන්නට...

සබ්බ පාපස්ස අකරණං...

නමෝ තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියෝ දපනං
ඒතං බුද්ධානුසාසණංති.

ධර්ම ශ්‍රවණානිලාහි ශ්‍රද්ධා බුද්ධි සම්පන්න කාරුණික පින්වතුනි, මේ පින්වත් පිරිස දැන් සූදානම් වෙන්නේ සසර දුක් ගිහි නිවීම පිණිස ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ අපි කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් දේශණා කරන ලද සද්ධර්මයෙන් බිඳක් ශ්‍රවණය කරන්නයි. ඒ නිසා මේ මොහොතෙදි හැම දෙනාම තමන්ගේ සිත් නොයෙක්, නොයෙක් අරමුණුවල දුවන්නට නොදි බොහොම උවමනාවෙන්, ඕනෑකමින් මේ අවස්ථාවේදි මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කරන්න ඕනෑ.

ධර්මයේ සඳහන් වෙන්නේ සුනාට, ධාරේට, වරාත, ධම්මේ කියලා. ධර්මය අහන්නත් ඕනෑ අහගන්න දහම සිත් තුල ධාරණය කරගන්නත් ඕනෑ. ඒ වගේම ධාරණය කර ගන්න දහමට අනුව, මතකයට අනුව දහමෙ හැසිරෙන්නත් ඕනෑ. ජීවිතය හදා ගන්නත් ඕනෑ. දහමකින් ජීවිතය හදා ගන්න අපිට පුළුවන්කමක් නැහැ පින්වතුනි, ධර්මය අපේ හිත්වල ධාරණය වෙලා නැතිනම්, ධර්මය අපේ සිත්වල ධාරණය වෙන්නේ නැහැ. බොහොම ශ්‍රද්ධාවෙන් උවමනාවෙන් සකසා ධර්මය ඇසුවේ නැත්නම්. ඒ නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මුලින්ම මතක් කළේ සුනාට, ධාරේට, වරාත ධම්මේ කියලා. ඒ නිසයි මේ ධර්මය ශ්‍රද්ධාවෙන් අපි අහන්න ඕනෑ. ඒ දහම් කරුණු අපේ සිත් තුල ධාරණය වෙන විදිහට.

මුළු බුද්ධ ශාසනයම අසුභාර දහසක් ධර්ම ස්කන්ධයම එකට කැටි කරලා, කෙටි කරලා කෙටියෙන් කියන්න කිව්වොත් අපිට මෙන්න මේ ටික කියන්න පුළුවන්.

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියෝ දපනං
ඒතං බුද්ධානුසාසණංති.

කියන මෙන්න මේ ටික බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ අවවාදය, අනුශාසනාව මෙන්න මෙපමණයි. මේ ටික පෙන්නන්න, විස්තර කරන්න, බෙදන්න තමයි නොයෙක් කරුණු කාරනා අරගෙන මේ විශාල ප්‍රදේශයක් පෙන්නන්නේ.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේලාගේ අනුශාසනාව වුනේ සියළු පවු කරන්න ඒපා. කුසල ධර්ම සිද්ධි කරගන්න. ඒ විතරක් නෙමෙයි, සචිත්ත පරියෝ දපණං, තමන්ගේ හිතත් පිරිසිදු කරගන්න. හිත හදාගන්න කියලා.

ඇයි මේ විදිහට බුදුරජාණන් වහන්සේලා එහෙම දේශණා කළේ? මම නිතරම මතක් කරල තියෙන දෙයක් මතක් කරනවා. අපි පින්වතුනි, සත්ව පුද්ගල ආත්ම භාවයක් ඇති කරගෙන හිටියට, මම මගේ කියන හැඟීමක් ඇති කරගෙන තිබුණට, හිටියට, අපි නොදන්නවා වුනාට, අපි නොදකිනවා වුනාට, සත්ව පුද්ගල භාවයෙන් පවතින අපේ ජීවිතවල ඉඳලා අවේනනික අවිඤ්ඤාණන මේ වස්තූන් දක්වා පවතින ධර්මයන්ගේ යථාර්ථය බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයාගත්තා. හේතුඵල දහමක් තියෙන්නේ. හේතුඵල දහම නැමැති ඒකත්වය තුල, ඒ බීජ න්‍යායන්ගේ නානත්වයකුත් තියෙනවා කියලා දැක්කා.

මෙන්න මේ යථා භූත වූ ඥාණ දර්ශනය නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයට පෙන්වා වදාළේ අකුසල කර්ම කරන්න ඒපා. කුසල ධර්ම සිද්ධි කරන්න කියලා.

ඒක අපි විස්තර වශයෙන් විග්‍රහ කරලා බලමු.

මොකක්ද ඒ බුදුරජාණන් වහන්සේ අප තුල ඉඳලා සමස්තයක් වශයෙන් පවතින, හැම ධර්මයක් තුලම පවතින, හේතුඵල දහමක් පිළිබඳ හුවණක් ඇති කර ගන්නා කියලා කිව්වේ?

පින්වතුනි, හේතුවක් නිසා ඵලයක් ඇති වෙනවා නම්, ඒ ඵලය නැවත හේතුවක් වෙනවා. ඒ හේතුවෙන් නැවතත් ඵලයක් ඇති වෙනවා කියන න්‍යායක් බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයා ගත්තේ.

ඒක සරළ රළු උපමාවකින් කියනවා නම්, යම් අඹ ඇටයක් වගේ හේතුවකට, බීජයකට, කියනවා හේතුවක් කියලා. ඒ නිසා හටගන්නා ගහකට කියනවා ඵලයක් කියලා.

එතකොට මේ අඹ ඇටයක් නිසා ගහක් හැදෙනවා කියන තැන, හේතුවක් නිසා උපන්න ඵලයක් තියෙනවා. ආපසු අඹ ගහ නිසා අඹ ගෙඩි හැදෙනවා නම්, ආපසු ඒ ඵලය නිසා හේතුවක් ඇති වෙනවා. මෙන්න මේ වගේ හේතුඵල දහමක්.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා මේ සත්ව පුද්ගල ආත්ම භාවයක් පවතින මේ ජීවිත වලත් පවතින්නේ ඒ වගේ එබඳු වූ ධර්ම නියාමයක්.

කම්මස්සකෝ, හොම් කම්මදායාදො, කම්මයොති, කම්ම ඛන්ධු, කම්මපට්ඨසරණො, යං කම්මං කර්ස්සාමි කලනාණංවා පාපකං වා තස්ස දායාදො භවිස්සාමිති, ඉත්ථිඨාවා, පුරිසාවා, ගහට්ඨෙනවා, පබ්බපිතෙනවා, අභින්නං පච්චවෙක්ඛිතබ්බං.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා බාහිර භෞතික ඵලයන් හටගන්න එබඳු බීජ වගේ මේ සත්ව පුද්ගල ආත්ම භාවයෙන් එන ලෝකයටත් බීජයක් තියෙනවා. කර්මය නැමැති බීජය නිසයි මේ ජීවිතය නැමැති ඵලයක් ඇති වන්නේ කියලා දැක්කා.

එතකොට මේ හේතුඵල දහම තුළ නානත්වයක් තියෙනවා සුදු කර්ම, කළු කර්ම කියලා.

බාහිර වශයෙන් ගත්තත් අපි දන්නවා කොහොඹ වගේ දෙයක් ගත්තොත් කටුකයි, කටුක ස්වභාවයෙන් යුත්තයි, කටුක රසයි. එබඳු වූ කොහොඹ ඇටයක් නිසා හටගන්නා ඵලය, ගස කටුක වූ, කටුක ස්වභාවයෙන් යුත්ත වූ ඵලයක්මයි උපදවන්නේ.

කොහොඹ බීජයකින් මිහිරි, මි රසවූ මි අඹ හැදෙන්නේ නෑ වගේ, කටුක වූ කටුක රස ඇති කොහොඹ ඵලයක්ම හැදෙනවා වගේ.

ඒ වගේම මිහිරි වූ, මිහිරි ස්වභාවය උපදවන මි අඹ ඇටයකින් කොහොඹ හැදෙන්නේ නැහැ. මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවය ඇති මි අඹ ඵලයක්ම හටගන්නවා වගේ.

මේ සත්ව පුද්ගලයන්ගේ ජීවිත තුලත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා, කටුක වූ, කටුක රස ඇති ඵල උපදවන බීජත් තිබෙනවා, මිහිරි වූ, මිහිරි රස ඇති මිහිරි ඵල උපදවන බීජත් තියෙනවා.

ඒ බීජ දෙක, දෙවර්ගය හැඳින්වූවා කුසල බීජ සහ අකුසල බීජ, නැත්නම් කුසල කර්ම සහ අකුසල කර්ම කියලා. එතකොට යම්කිසි කෙනෙක් පස් පවු දස අකුසල කර්ම කරනවා නම්, මෙන්න මේ පස් පවු දස අකුසල කර්ම කියල කියන්නේ පින්වතුනි, කටුක වූ කටුක ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵලයන් උපදවන බීජවලට.

මේ වගේ කර්මවලට ලැබෙන ඵලය නමයි, විපාකය නමයි ප්‍රේතලෝකය, අසුර ලෝකය, තිරිසන් ලෝකය සහ නිරය ලෝකය. මේ බීජ වලින් කවදාවත් මිහිරි වූ මිහිරි රස ඇති විපාකයක්, ඵලයක් උපදින්නේ නෑ කියලා දැක්කා.

ඒ වගේම මෙබඳු වූ කටුක ස්වභාවය උපදවන මේ බීජයන් තුල නිතරම දුක් දොම්නස්මයි උපදින්නේ. සෝක, පරදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස, උපායාසයන්මයි පවතින්නේ කියලත් දැක්කා.

ඒ වගේම දැක්කා බුදුරජාණන් වහන්සේ, මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවය උපදවන හේතුවක් නිසා මිහිරි ඵලයක් හටගන්නවා. ඒ මිහිරි ස්වභාවය ඇති ඵලයන් උපදවන බීජ වගේ දැක්කේ මේ කුසල ධර්මය.

මේ කුසල ධර්මයන්ට මනුස්සාත්ම භාවයක්, දේවාත්ම භාවයක් බුන්මාත්ම භාවයක්මයි ලැබෙන්නේ. ඒ විතරක් නෙමෙයි. එබඳු පීඨිතයක් ලබාගෙන සංසාර දුක අවසන් කරන්නත් ඒ පීඨිතය උදව් කර ගන්න පුළුවන්. ඒ අනුසාරයෙන් නිවනටද උපනිශ්සය වෙනවා, කියල දැක්කා මේ කුසල හේතූන්.

අන්න ඒ වගේ අපි පුද්ගල භාවයෙන් පීඨිත් වෙන ලෝකය තුල මේ වගේ හේතුවල දහමක් දැකපු නිසයි, බුදුරජාණන් වහන්සේලා ලෝකයට දේශණා කළේ, **සබ්බ පාපස්ස අකරණං** අකුසල කර්ම කරන්න එපා කිව්වා.

සබ්බ පාපස්ස අකරණං සියළු පවු කරන්න එපා, ඇයි ඒ?

මේවායින් උපදින, මේවායින් හටගන්නා ඵලය බොහොම කටුකයි, කියල දැකපු නිසා.

බොහොම අනුකම්පාවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ, හරියට ආදර බර අම්මා කෙනක්, සෙනෙහසබර පියෙක් තමන්ගේ දරුවන්ට අනිටු විපාක ඇතිවෙන ක්‍රියාවකින් දරුවන්ව වලක්වන්නේ යම් සේද, ඒ වගේ අනිටු විපාක සහ ඵලයන් උපදවන මේ හේතු උපදවාගෙන ලෝකයා දුකට පත්වෙලා දුක් විඳිනවා කියලා දැකලා අනුකම්පාවෙන්මයි දේශණා කළේ.

අකුසල ධර්ම සිද්ධි කරන්න එපා කියල කිව්වා. මොකද? මේ අකුසල හේතුවලට අකුසල විපාකයක්ම ලැබෙනවා කියලා දැක්ක නිසා.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ අකුසල් සිද්ධි කරන්න එපා, භොරකම් කරන්න, සත්තු මරන්න, කාමයේ වරදවා හැසිරෙන්න, බොරු කේලාම්, හිස් වචන, පරුෂ වචන කියන්න එපා, රහමෙර පානය කරන්න එපා කියලා පෙන්වනකොට නුවණක් තියෙන සමහර කෙනෙක් පිළිගන්නවා. ඒත් සමහර කෙනෙක් පිළිගන්නේ නැහැ.

සමහර කෙනෙක් දකින්න පුළුවන් බුදු හාමුදුරුවෝ අපට නිදහසේ පීඨිත් වෙන්න තියෙන අයිතියක් නැතිකරනවා කියලා. මම දැක්කා එක අවස්ථාවක පත්තරේක ලිපියකුත් තියෙනවා. මේ කාමය වළඳුන මනුෂ්‍යයන් කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාවෙන්ලු බුදුහාමුදුරුවෝ ඔහොම කියලා තියෙන්නේ කියලා.

නිකම් විචාරශීලී කියලා වර්ථමානේ ඉන්න කෙනක් තමයි ඒ ලිපිය ලියලා තිබුණේ.

ඉතින් එතෙන්දි මට උපමාවක් මතක් වුනා. පහණක් පත්තු වෙලා තියෙන වෙලාවක පළුගැටියෙකුත් ලග සිටියොත්, පැත්තට වෙලා ඉන්න අපට දැන් මේ පහණත් පේනවා. පළුගැටියත් පේනවා. අපි දන්නවා දැන් මේ පළුගැටියා පහණට පනින්න හදන්නේ කියලා. අනේ මු පහනට පැනලා දුක් විඳි කියලා අනුකම්පාවෙන් අපි අතින් ආවරණය කරනවා. දැන් පළුගැටියා බොහෝම ආශාවෙන් පහන් දැල්ල දිහා බලාගෙන ඉන්නේ.

දැන් අපි දන්නවා මෙයාගේ මෝඩකම හින්දා මෙයා පැනලා විනාශ වෙනවා කියලා. ඒ නිසා අපි අතින් ආවරණය කරනවා පනින්නනොදි. ඒ පළුගැටියාට හිතෙන්න පුළුවන් අපි මහා හතුරෙක් කියලා. ඇයි ඒ? තමන් කැමති දේ ලබාගන්න දෙන්නේ නැතුව, කැමති තැනට යන්න දෙන්නේ නැතුව වළක්වනවා කියලා එයාට හිතෙන්න පුළුවන්.

මොකද, එයාට තේරෙන්නෙ නෑ මේ මං පනින්න හදන්නේ මහ විනාශයකට දුකකට කියලා. එයාට පෙනෙන්නේ තමන් කැමති දේ ගන්න දෙන්නේ නැහැ කියන දේ විතරයි. එයා පහන් දැල්ලට ගොඩක් කැමතියි. අපි ඒක අතින් ආවරණය කළොත් එයාට තේරෙයි අපි මහා හතුරෙක්, හතුරුකමක් කරන්නේ, මොකක්ද? තමන් කැමති දේ ලබාගන්න දෙන්නේ නැහැ කියලා.

නමුත් අපට දැන් මේ පහන් දැල්ල කියන්නේ පව්ටු ස්පර්ශයක් තියෙන දෙයක්. මේකට පැන්නොත් විනාශ වෙනවා කියලා දකිනවා. මෙයා නුවණ නැති නිසා මේකට පනින්න හදනවා. දැන් පනිනවා කියලත් දන්නවා.

මේ දෙකම, පැත්තකට වෙලා දකින හින්දා, දන්න හින්දයි අපි අනුකම්පාවෙන් මේක කරන්නේ. චුට්ටක්වත් මේ සතා කෙරෙහි අපට ඉරිසියාවක් තරහවක් නැහැ.

පහන් දැල්ලට පළුගැටියා පැනලා සැප විඳියි කියලා අපට ඉරිසියාවක් එහෙම තියෙනවද? නැහැ. අපි දන්නවා විනාශයක් කර ගන්න හදන්නේ. ඉරිසියා කරන්න තරම් නම් දෙයක් ඔතන නැහැ. තියෙනවා නම් තියෙන්නේ මොකක්ද? මහ විනාශයක්. ඒක වලක්වන්නයි මේ හදන්නේ. ඒ නිසයි අපි අත යොමු කරන්නේ.

නමුත් ඒ බව තේරුම් ගන්න බැරවෙව්ව පළඟැටියට හිතෙන්න පුළුවන් ඵයා කැමති දේ අපි ගන්න වෙන්න ඇති, ඵයාට නොදෙන්න වෙන්න ඇති මෙහෙම කරන්නේ කියලා.

ඒ වගේ මම මතක් කළේ බුදුරජාණන් වහන්සේට පේනවා මේ අකුසල කර්ම. මේ සතර අපායන් පේනවා. සතර අපායට යන කර්ම රැස් කරගෙන අපායට පනින, අර ගින්නට පනින පළඟැටියෝ වගේ මහා නිරා දුකකට ලංවෙන්න හදන ලෝකයා පෙනිලා, මේ බොහෝම කරුණාවෙන් පනින්න නොදී අත පානවා වගේ තමයි මේ ශික්ෂාවන් තියෙන්නේ.

පන්සිල්..., අටසිල්..., දසසිල්... කියලා තියෙන්නේ මේ අකුසල කර්ම කරන එක වළක්වන ආවරණයක්.

ඉතින් මේක තේරුම් ගත්තේ නැත්නම් අපට මේ නොයෙක් නීති දාලා පන්සිල් රකින්න, අටසිල් රකින්න, දසසිල් රකින්න කියලා නීති දාලා අපිව බැඳලා තියෙනවා, හිර කරලා තියෙනවා කියල හිතෙන්න පුළුවන්. මේ දහම නොදන්න කෙනාට.

නමුත් අපි දැක්කොත් අනේ පන්සිල් රකින්න කියලා කියෙන්නේ, අටසිල් රකින්න කියලා කියෙන්නේ, දසසිල් රකින්න කියලා කියෙන්නේ බුදුනාමුදුරුවන්ට කොටසක් ගන්න එහෙම නොවෙයි.

අපි අර පහණක් මැද්දට පනින සතා, පළඟැටියා වළක්වන්නේ ඵයාගෙන් පගාවක් ගන්න හෝ ඒ සතාට ලැබෙන ලාභයෙන් කොටසක් ගන්නද? නැහැ. අනුකම්පාවෙන්ම මිසක, ඊට වඩා දෙයක් නම් එතැන නෑ නේද?

ඒ වගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පන්සිල් රකින්න කියලා අපිට කිව්වා නම්, අටසිල් රකින්න කියලා අපිට කිව්වා නම්, දසසිල් රකින්න කියලා අපට කිව්වා නම්, පින්වතුනි හොඳට මතක තියාගන්න, අනුකම්පාවෙන්මයි කිව්වේ. අර සතා ගින්නට පනින්න නැති වෙන්න අත ආවරණය කරනවා වගේ.

අපි මේ පන්සිල් රකින්න ගියොත්, අටසිල් රකින්න ගියොත්, දසසිල්

රකින්න ගියොත්, රැකෙන්නේ කවුද? අපමයි. ඇයි ඒ? මේ මහා ගින්නට යන්න තියෙන හේතු ටිකයි නැතිවෙන්නේ.

ඉතින් ඔය ටික නොදන්න කෙනාට හිතෙන්න පුළුවන්, බුදුනාමුදුරුවෝ නීති දමලා, නීති වලින් හිර කරලා, එහෙම නැතිනම් සාමාන්‍ය ලෝකයා වගේ නිදහසේ අපට හැසිරෙන්න තියෙන ඉඩ අනුරලා කියලා.

මේ වගේ මේ කාරණාව නොදකින කෙනාට නොයෙක් අදහස් විතර්ක පහළ වෙන්න පුළුවන්.

නමුත් මේ හේතුවල දහම දන්න නුවණක් ඇතුව බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ලෝකය කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් කළ මේ ක්‍රියාව දකිනවා නම් යම් කිසි කෙනෙක්, ඔහුට එපමණකින්ම තර්කාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිවෙනවා. අනේ අපිව රකින්න බුදුනාමුදුරුවෝ තරම් උත්සාහ කරපු කෙනෙක් තව නැහැ නේද කියලා ඵයාට හිතෙනවා.

ඉතින් මේ පින්වතුන් තේරුම් ගන්න ඕනෑ, **සබ්බ පාපස්ස අකරණං** සියළු පවු කරන්න එපා කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළේ මෙන්න මේ හේතුව නිසයි. උන්වහන්සේ දැක්කා, අපි පුද්ගල භාවයක් ඇති කරගෙන තිබුණත්, මෙතන තියෙන්නේ හේතුවල දහමක් බව.

මේ සියලු පවු, සියලුම පවු, කටුක වූ කටුක ස්වභාවයෙන් යුක්ත බීජයන් උපදවන, එළයන් උපදවන හේතු, බීජ බව දැක්කා. මේවායේ විපාකය කවදාවත් මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත එකක් වෙන්නේ නෑ කියලා දැක්කා.

ඒ දැකලා තර්කාගතයන් වහන්සේට පුළුවන් ආකාරයෙන් මේ දුකට වැටෙන්න නොදී අතපාලා අපිව රකින්න කරපු උත්සාහයකුයි මේ.

ඉතින් මේ විදිහට අකුසල ධර්ම කරන්න එපා කියලා අකුසල ධර්මයෙන් වළක්වලා ඊට පස්සේ එපමණකින් නතර වුනේ නැහැ. මේ ශාස්තෘන් වහන්සේ.

කුසලස්ස උපසම්පදා කුසල ධර්මත් කරගන්න කියලා කිව්වා. කටුක වූ

කටුක ස්වාභාවයන්ගෙන් යුක්ත බීජයන්ට ඒ ඵලයි ලැබෙන්නේ. ඒ හින්දා ඒවා හිටවන්න එපා කියලා කිව්වා. ඒ බීජ රෝපණය කරන්න එපා කියලා දේශණා කලා. එහෙම බීජ රෝපණය නොකර ඉන්නකොට, කටුක ඵලයක් උපදින්නේ නැහැ. හැබැයි ඉතින් මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵලයන් උපදින්නේ නෑ ඉබේම. දැන් මිහිරි ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵලයන් උපදවා ගන්නත් ඕනෑ.

අපේ චත්තක, ගෙදර දොරක කටු පදුරු සහිතව කැළේ වැටිලා තියෙනවා නම්, අපි ඉස්සෙල්ලම මොකක්ද කරන්නේ? ඔය ගොවිතැන් කරන කට්ටිය ඒ පදුරු කොටලා කපලා පුච්චලා ගිනි තියලා හේනක් වත්තක් පිටියක් ශුද්ධ කරනවා නේද? ඇයි මේ ශුද්ධ කරන්නේ? යහපත් දෙයක් රෝපණය කර ගන්න. හොඳයි ශුද්ධ කරලා රෝපණය නොකොලොත් ආපත්ති තිබුණු දෙයම පැලවෙනවා මිසක අපට කිසි ප්‍රයෝජනයක් එහෙම වුනාද? නැහැ.

ඒ වගේ මේ අකුසල ධර්ම කරන්න එපා කියලා කිව්වේ තව පැත්තකින් ගත්තහම අකුසල ධර්මයන්ගෙන් වළක්වන පන්සිල්, අටසිල්, දසසිල් ගන්න තැනක අපව පිහිටෙව්වේ දැන් මේ භූමිය ශුද්ධ කළා වගේ.

දැන් ඒ තත්වයට පත්වෙව්ව් කෙනා කළ යුතු තව යහපත් දෙයකුත් තියෙනවා. දැන් භූමිය ශුද්ධ කළා නම්, ඒ භූමියේ තමන්ට ජීවත් වෙන්න පුළුවන්, ජීවිතේ ජීවත් කරවා ගන්න පුළුවන් වෙන ආකාරයේ මිහිරි ස්වභාවය ලැබෙන ඵලයන් දෙන බීජ හිටවන්න ඕනෑ නේද?

ඒ වගේ දැන් මේ අකුසල ධර්ම කරන්න එපා කියලා එයින් වළක්වලා ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වනවා **කුසලස්ස උපසම්පදා**, කුසල් කරන්න කියලා.

ඊට පස්සේ මේ කුසලය ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් තුනකට බෙදලා පෙන්වනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ **දාන, ශීල, භාවනා** කියලා.

ඇයි ඒ දාන, ශීල, භාවනා කියලා කොටස් තුනක් පෙන්වන්නේ? අපිට සෙරෙප්පු දෙකක් තිබුණොත්, එයින් කම්සයකිනුයි, කලිසමකිනුයි

වෙන කෘත්‍ය දෙක වෙන්නේ නෑ නේද? සෙරෙප්පු දෙකෙන් වෙන කෘත්‍ය ටික විතරයි වෙන්නේ.

කලිසමක් තිබුණොත් කම්සයකිනුයි සෙරෙප්පු දෙකෙනුයි වෙන කටයුතු ටික ඒකෙන් වෙන්නේ නැහැ. කම්සයක් තිබුණොත් කලිසමකිනුයි සෙරෙප්පු දෙකෙකිනුයි වෙන කෘත්‍ය ඒකෙන් වෙන්නේ නැහැ.

අපිට කම්සයකුයි සෙරෙප්පු දෙකකුයි විතරක් නියාගෙන සමාජයේ මැද්දට යන්න බැහැ කලිසමක් නැතුව. ඊට පස්සේ කම්සයක් විතරක් තිබුණත් සමාජය මැද්දට යන්න බැහැ කලිසමක් නැතිව. කලිසමක් විතරක් ඇඳගෙන යන්නත් බැහැ.

සෙරෙප්පු දෙකකුත් තියෙනවා, කිම්සෙකුත් තියෙවා, කලිසමකුත් තියෙනවා. දැන් රළු පොළවක, කටු සහිත පොළවක වුනත් සමාජයක් මැද්දේ වුනත් අපට යන්න පුළුවන් නේද?

ඒ වගේ හැම පැත්තෙන්ම ආවරණය වෙනවා ජීවිතය මේ දාන, ශීල භාවනා කියන තුනකින්.

දන්දීම බොහෝම යහපත්. බොහෝම ශ්‍රේෂ්ඨයි. දන් දුන්නාම දානයේ ආනිසංස හැටියට මේ ඔක්කොම හොඳ බීජ ලැබෙනවා. ඒ හොඳ බීජ වුනත් ඒවායේ නානාත්වයක් තියෙනවා නේද? එතකොට මි අඹ තියෙනවා, කෙසෙල් තියෙනවා, මිදි තියෙනවා, මී පැණි, මිහිරි රස දේ වුනත් ඒවායේ නානාත්වයක් තියෙනවා.

ඒ වගේ දැන් පෙන්නුවා මුලින්ම දන් දෙන්න කියලා. දන් දුන්නහම මේ බීජයන්ගේ ඵලය මොකක්ද? ඒකට හම්බවෙනවා ලෞකික වශයෙන්, අපි කියමු හව හෝග සම්පත් ඕනෑ තරම් නොඅඩුව, අපට ලැබෙනවා. ඒ වගේම පිරිවර එකතු කරගෙන දන් දුන්නාම පිරිවර සහිතව හව හෝග සම්පත් ලැබෙනවා.

දන් දීලා හව හෝග සම්පත්, මිල මුදල්, ධන ධාන්‍ය දැන් ඕනෑ තරම් තියෙනවා.

එයාට නිතරම ලෙඩ රෝග හැඳෙනවා නම්, වැඩියේ ආයුෂ නැත්නම්,

ඉතාමත් දුර්වර්ණ නම්, අර හම්බවෙව්වි හෝගය ඵලක් තිබෙනවද නැතැ.

දැන් සත්තු මරණවා නම් බොහොම **මන්දායුක්තයන්**. සත්තූන්ට තිරිහැර කරනවා නම් නිතරම ලෙඩ රෝග හැදෙනවා. අනුන්ගේ දේ සොරකම් කරනවා නම් තියෙන හව හෝග සම්පත් විනාශ වෙනවා. දැන් ලැබුණු හව හෝග සම්පත් තිබුණත් තමන් **මන්දායුක්තයන්** නම්, ඉක්මණට මැරෙනවා නම් ඒත් ඵලක් නැතැ. ලැබුණත් ලැබුණ දේ පවත්වන්න බැරි නම්, රජුන්ගෙන් සොරැන්ගෙන් සතුරන්ගෙන් විනාශ වෙනවා නම් ඒත් ඵලක් නැතැ.

එහෙනම් දැන් ශිලයෙන් ඊට පස්සෙ කෙරෙනවා මේ ලැබුණු හව හෝග සම්පත් අනුන්ට අයත් වෙන්නට නොදී, ඒ වගේම බොහොම නිරෝගිව පැහැපත්ව දීර්ඝායුෂ වූ ජීවිතයක් ලබා දෙන්න.

හොඳට හව හෝග සම්පත් තියෙනවා. නිරෝගියි, දීර්ඝායුෂයි. ඒ වුනාට හරිම මෝඩයි. වැඩක් තියෙනවද ඒ ජීවිතයෙන්? වැඩක් නැතැ. එහෙනම් ඒකට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළා භාවනා කියලා ප්‍රඥාව වැඩිවෙන කොටසක්.

යම්කිසි කෙනෙකුගේ ජීවිතයේ හව හෝග සම්පතක් ලැබෙනවා. බොහොම ප්‍රසන්නයි, ප්‍රසාදජනකයි ඒ ආත්ම භාවය. ඒ වගේම නිරෝගියි **දීර්ඝායුෂ්කයි**. ඒ වගේම බොහෝම තික්ෂණයි. ප්‍රඥාවන්තයි. තැනට සුදුසු නුවණින් කටයුතු කරන්න පුළුවන්.

දැන් මෙන්න මෙයාට පුළුවන් මෙලොව වේවා පරළොව වේවා යහපත පිණිස අභිවාද්ධිය පිණිස කටයුතු කරගන්න.

එතකොට මෙන්න මේ වගේ ලැබෙන ජීවිතයක් අර්ථ පරිපූර්ණ වූ ජීවිතයක් ලැබෙන්න තමයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ කුසල ධර්ම සිද්ධි කරන කොට මේ තුන් තැනම කුළු ගන්වලා පෙන්වා වදාළේ.

එතකොට මේ තමයි මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවය ඇති බීජ. මේ බීජ කීපයක් තිබුණොත් මේ ඔක්කොම මිහිරි ස්වභාවය උපදවන බීජ.

මෙන්න මේ බීජවලට ලැබෙන්නේ ඵලයක් හැටියට මනුස්සාත්ම භාවයක්, දේවාත්ම භාවයක්, බ්‍රහ්මාත්ම භාවයත්. ඒ නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාළේ කුසල ධර්ම සිද්ධි කරන්න. **සබ්බ පාපස්ස ආකරණං**. සියලු පව් සිදු කරන්න එපා **කුසලස්ස උපසම්පදා** කුසල් කරන්න.

එතකොට මෙන්න මේ තැනට, ඒ කියන්නේ සතර අපායට යන කෙනා ඉස්සෙල්ලා අපායෙන් වළක්වලා මනුස්සයෙක් ගේ, දෙවියෙක්ගේ මට්ටමට මනස අරගෙන ඵපමණකිනුත් නතර කරන්නේ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ, මත්තේත් අනුකම්පා කරනවා. **සචිත්ත පරියෝ දපනං** දැන් හිතත් හදා ගන්න, හිත පිරිසිදු කර ගන්න කියලා.

ඇයි එහෙම මතක් කළේ? අපි මතක් කරලා තියෙනවා හේතු ඵල දහම අනුව කටුක වූ කටුක ස්වභාවය උපදවන කොහොඹ ඇටයක් නිසා කටුක ස්වභාවයෙන් යුක්ත ඵලයක් වන කොහොඹ ගසක් හැදුනත්, මිහිරි වූ මිහිරි ස්වභාවය උපදවන මී අඹ ඇටයක් නිසා මී අඹ ගසක් හැදුනත් මේ ගස් දෙකටම පොරෝ පහරවල් වදිනවා. මේ ගස් දෙකටම අකුණු වදිනවා. මේ ගස් දෙකම දිරිනවා. මේ ගස් දෙකම මැරලා යනවා.

ඉතින් ඒ හින්දා එතනින් සැහීමකට පත් වෙන්න බැහැ. යම්කිසි කෙනෙකුට මේ පොරෝ පහරවල්, අකුණු පහරවල් වදින මෙවැනි වටපිටාවක් තියෙනවා නම් ඒකද දුකක්.

දුකට සාපේක්ෂව අමිහිරි දෙයට සාපේක්ෂව මේ මිහිරි බව සැපක් වෙන්න පුළුවන්. නමුත් මිහිරි බව තුලද මෙබදු ආදිනවයන් තියෙනවා.

ඒ නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ මත්තේ මතක් කළා **සචිත්ත පරියෝ දපනං**, ඒ කියන්නේ පින්වතුනි සතර අපායට ගියහම දුකමයි. ඒ සතර අපායට යන අකුසල කර්ම වලින් වැළකුනහම, ඒ දුක වළකිනවා. ඒ දුක නැති කරන්න පුළුවන්. දුකෙන් වෙන් වෙන්න පුළුවන්.

කුසල ධර්ම සිදු කළහම මනුස්සාත්ම භාවයක්, දේවාත්මභාවයක් බ්‍රහ්මාත්ම භාවයක් ලැබෙනවා. නමුත් ඇතිවෙන හැම දෙයක්ම නැතිවෙන ධර්මභාවයක්ව පවතින මේ ලෝකය තුල, ඒ උපන්න කුසල විපාකයක්, ඒ ඇති වෙව්වි මිහිරි ඵලයන් නැතිවෙනවා කියන ධර්මභාවයක් තියෙනවා.

කැමති දේ පවත්වන්න බැහැ කියන අනාත්ම වූ ධර්මතාවයක් තියෙනවා. ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා මේ සැපය තුලද, පවතින අනිත්‍ය බවත් තියෙනවා නම් මෙයත් දුකක්.

ඒ නිසා යම්කිසි කෙනෙකුට පුළුවන් නම් මේ හේතුවත් ඵලයත් කියන ධර්මතා දෙකෙන්ම මිඳෙන්න, හේතුවකින් හටගන්න ඵලයක් තියෙනවා නම් ඒ හේතුව නැතිවෙනකොට ඵලය අනිවාර්යයෙන්ම නැතිවෙනවාමයි.

යම්කිසි කෙනෙකුට මේ හේතුවයි ඵලයයි කියන ධර්මතා දෙකෙන්ම මිඳෙන්න පුළුවන් නම්, මෙන්න මෙතැනයි දුක කියන එක නොරැඳෙන තැන කියලා පෙන්වුවා.

අන්න ඒ දැකීම බුදුරජාණන් වහන්සේට තිබුණු නිසයි හිත හදාගන්න, හිත පිරිසිදු කරගන්න කියලත් අනුශාසනා කළේ.

අපි ඒ ටික වෙන ආකාරයකින් වෙන පැත්තකින් තව ටිකක් මෙනෙහි කරලා බලමු.

මුලින් හොඳට මතකට ගන්න මුලින් මතක් කළ කරුණු ටික. ඇයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අකුසල කර්ම කරන්න එපා කුසල කර්ම කරන්න කියලා මතක් කළේ? ලෝකයට අනුශාසනා කළේ? මේ හේතු ඵල දහම දැකපු නිසයි.

අකුසල හේතූන්ට දුක උපදින බවත්, කුසල හේතූන්ට සැප සැනසිල්ල ලැබෙන බවත් දැක්කා.

අන්න ඒ විදිහට දැකපු නිසයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයට වැරදි දෙයින් අයින් වෙලා නිවැරදි දේ කරන්න කියලා මතක් කළේ. දෙවනුවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ, දැන් මේ ටික දේශනා කරන්නේ මනුස්සයෙක් වෙච්චි කෙනාට. අකුසල ධර්ම වලින් වැලකිලා කුසල ධර්ම කරන තත්වයට මනස ගත්ත කෙනාටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුවේ **සචිත්ත පරියෝ දපණං** හිත පිරිසිදු කරගන්න කියලා.

කොහොමද සිත පිරිසිදු කර ගන්නේ? සිත පිරිසිදු කර ගන්න එක පෙන්වනවා ධර්මයේ දෙයාකාරයකින්. **සචිත්ත පරියෝ දපණං** කියන කොට, හිත පිරිසිදු කරගන්න ක්‍රම දෙකක් තියෙනවා. නිවරණ ප්‍රභානිය, අනුසය සමග්ගතිතය, කියන්නේ නිවරණ දුරු කිරීමෙන් සහ අවිද්‍යා අනුසය, ක්ලේෂ අනුසය දුරු කිරීමෙන්. මෙන්න මේ ක්‍රම දෙකෙන් සිත පිරිසිදු කරගන්න ඕනැ.

සිත අපිරිසිදු වෙන ක්‍රම දෙකක් තියෙනවා. නිවරණ ධර්මයන්ගෙන් සිත අපිරිසිදු වෙනවා. ක්ලේෂ අනුසය නිසත් සිත අපිරිසිදු වෙනවා. එතකොට හිත පිරිසිදු කරගන්න ඕනෑ මෙන්න මේ ධර්මතා දෙකෙන්.

නිවරණ ධර්මයන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කරගන්න නමයි පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ සමාධි භාවනාවක් සමථ භාවනාවක් පෙන්වා වදාළේ. ඒක මේ ශාසනයෙන් බැහැර අබුද්ධෝත්පාදක කාලයක වුනත් සමහර අවස්ථාවක ලබාගන්න පුළුවන්.

ඒත් මේ අවිද්‍යා අනුසය ආදී සප්ත අනුසය ධර්මයන් ක්ලේෂ අනුසය දුරු කරලා ඵපමණකින් ඒ මට්ටමින් හිත පිරිසිදු කර ගන්නවා කියන කාරණාව අබුද්ධෝත්පාදක කාලයක ලැබෙන්නේ නැහැ.

එතනදී මම මතක් කළේ, පස් බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන් වුනත් පහළ වෙන්නේ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේනමක් පහළවෙන කල්පයකයි. එහෙම ධර්ම නියාමයක් තියෙනවා. ඒ වුනත් ඒ අවබෝධ කරගත්ත ධර්මය, කෙනා තනියම මිඳෙනවා මිසක, අනිත් අය ඒකෙන් මුදවීමක් වෙන්නේ නැහැ. මේ කළණ පණිවුඩය ලැබෙනවා නම් ලැබුණේ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේලා නිසාමයි.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාළේ, මෙන්න මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වෙච්චි යුගයක විතරමයි පුළුවන්කම තියෙන්නේ මේ ක්ලේෂ අනුසය කියන තැනින් හිත පිරිසිදු කරගන්නවා කියන ධර්මතාවයක් ලබා ගන්න.

මෙතන ටිකක් ගැඹුරුයි. අපි ඒ ස්වභාවය ටිකක් තේරුම් කර ගනිමු.

දුල්ලතෝ බුද්ධෝත්පාදෝ ලෝකස්මිං. අපි අහලා තියෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේලා ගේ පහළවීම ලෝකයේ දුර්ලභයි කියලා.

අැයි බුදුරජාණන් වහන්සේලා ගේ පහළවීම ලෝකයට දුර්ලභ? මේ ලෝකයේ ඉන්න අයට කවදාවත් තමන් ව පෙන්වන්නෙ නෑ. අපි කියමු දැන් මේ ලෝකය, පෘථිවිය පැයට කිලෝමීටර් දහස් ගණනක වේගයෙන් කැරකෙනවා. කැරකෙන එක ඇතුලේ ඉන්න හින්දා අපට මේ ලෝකය කැරකෙනවා කියල පේන්නේ නැහැ නේද? පේනවද? අැයි ඒ පෙනෙන්නේ නැත්තේ? අපි කැරකෙන එක ඇතුලේ හින්දා නේද?

මේ ලෝකය කැරකෙනවා කියල බලාගන්න නම් අපි මේකෙන් පිටට යන්න ඕනෑ නේද?

මේ ලෝකය කොච්චර අනිත්‍ය වුනත් අනිත්‍ය බව අපට පෙන්වේ නැත්තේ අැයි? අපි අනිත්‍ය කියන දේ ඇතුලේ හින්දා. අනිත්‍ය කියන දේ ඇතුලේ නම් අපි ඉන්නේ අපට අනිත්‍ය පෙනුනොත් තමයි පුදුමය.

මේ ලෝකය දුකයි. අැයි අපට දුක පෙනෙන්නේ නැත්තේ? ඒක ඇතුලේ ඉන්න හින්දයි. දැන් මේ ශාලාවේ ඵලියේ වටපිටාව පැත්ත අපිට පෙනෙන්නේ නැහැ. අැයි ඒ? අපි ශාලාව ඇතුලේ, ඇතුලට ගිහිල්ලා වැඩිකම නිසා නේද?

ඒකයි මම මතක් කළේ ලෝකය කියන කොට අපි පොඩ්ඩක් ලෝකය කියන එක හඳුණාගනිමු.

මේ ඇහැ, කණ, දිව, නාසය, ශරීරය, මනස කියන ස්පර්ශ ආයතන හයට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකය කියලා පැහැවිවේ.

රාධ කියල එක්තරා හිඤ්ඤාත් වහන්සේ නමක් බුදුරජාණන් වහන්සේ ලගට ඇවිල්ලා අහනවා, ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ලෝකය කියල කියන්නේ කොපමණකින් ලෝකයද?

රාධ, අැයි ලෝකයයි, රූපය ලෝකයයි, චක්කු විඤ්ඤාණය ලෝකයයි, කණ ලෝකයයි, ශබ්දය ලෝකයයි, සෝත විඤ්ඤාණය

ලෝකයයි කියලා මේ අටළොස් ධාතුව නැත්නම් ආයතන දොළහ පෙන්වනවා ලෝකය කියලා.

එතකොට දැන් අපි ලෞකිකයි කියලා කියන්නේ ලෝකය තුලයි කියල කියන්නේ මේ ස්පර්ශ ආයතන හයක් එක්කමයි අපි උපදින්නේ. එහෙම කිව්වොත් වැරදියි.

ස්පර්ශ ආයතන හයක් එක්ක අපි උපදිනවා නෙමෙයි. මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ ඉපදීමමයි අපේ ඉපදීම. අපි උපන්නා කියලා කියන්නේ මේ ඇහැ, කණ, දිව, නාසය, ශරීරය මනස කියලා මේ ටිකේ පහළවීම.

අපේ ජීවත්වීම කියලා කියන්නේ ඇහැ කණ දිව නාසය ශරීරය මනස කියන මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ පැවැත්ම. අපි මැරෙණවා කියලා කියන්නේ මේ ඇහැ, කණ, දිව, නාසය, ශරීරය, මනස කියන මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ නැති බව. මෙයට අධ්‍යාත්මික සහ බාහිර ආයතන දෙකම අයිතියි. මොකද මනසත් මනෝ විඤ්ඤාණයත් නිසා.

එතකොට මේ ධර්මතා ටිකේ ඇතිවීමමයි අපේ ඇතිවීම. මේ ධර්මතාවයන්ගේ පැවැත්මයි අපේ පැවැත්ම. මේ ධර්මතාවයන්ගේ නැතිවීමමයි අපේ ඉකුත්වීම.

ස්පර්ශ ආයතන හය එක්කම ඉපදිලා, ස්පර්ශ ආයතන හය තුලම ජීවත් වෙලා, ස්පර්ශ ආයතන හයේ අත්දැකීමෙන්ම මැරෙන අපිට ඔය ස්පර්ශ ආයතන හයෙන් බැහැර යමක් ගැන හිතන්න පුළුවන් වෙයිද? ඇහෙන්න රූපයක් දකින්න, කණෙන් ශබ්දයක් අහන්න, නාසයෙන් ගන්ධයක් දැනගන්න, දිවෙන් රසයක් දැන ගන්න, කයෙන් ස්පර්ශයක් දැන ගන්න, සිතෙන් සිතුවිල්ලක් දැනගන්නවා කියන කරුණු වලින් බැහැර යමක් සිතන්න පුළුවන් වේවිද අපිට?

එහෙම පුළුවන්කමක් නැහැ. එහෙම පුළුවන් වුනොත් තමයි පුදුමෙ නේද? එහෙම වෙන්නේ නැහැ. එහෙම වෙන්න විදිහකුත් නැහැ. අපි දන්නම දෙයක් මිසක හිතන්නේ, නොදන්නා දෙයක් හිතන්න දන්නේ නැහැ.

අපේ දැනුමට මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ අත්දැකීමට අනිත්‍යවත් හම්බ වෙලා නැහැ. අනාගතයටද හම්බ වෙන්නේ නැහැ. දැන් වර්ථමානයද

හම්බ නොවෙන දෙයක් ගැන අපි දන්නේ නැතැ යන කරුණට යනව නේද?

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා මේ ලෝකය කියලා කියන්නේ මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ ඉපදීමටයි. මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ පැවැත්මටයි ලෝකේ පැවැත්ම කියලා කියන්නේ. මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ නැතිවීමටයි ලෝකයේ නැතිවීම කියලා කියන්නේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ පැවැත්මෙන් පවතින මුළු ලෝකයම දුකයි කියලා. ලෝකයම දුකයි කියලා වදාළා.

ආනන්ද හාමුදුරුවෝ දවසක් අහනවා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන්, “ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස, ලෝකය කොහේද පිහිටලා තියෙන්නේ?” - “ආනන්ද, ලෝකය දුක මත පිහිටලා තියෙනවා.” එතකොට මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ පැවැත්මටම කිව්වා බුදුරජාණන් වහන්සේ දුකයි කියලා. උපමාවකිනුත් පෙන්වනවා බුදුරජාණන් වහන්සේ “මහණෙනි, මේ ස්පර්ශය කියන්නේ හරියට හම නැති එළඳෙනක් වගේ දකින්න” කියලා.

ස්පර්ශ ආයතන හයට තව නමක් තමයි පංච උපාදානස්කන්ධය. දොළොස් ආයතනය කියන්නෙන් එම පරිඥාපිටිකා. අටලොස් ධාතුව කියන්නෙන් පරිඥාපිටිකා නමක්. එකම තැන ප්‍රභේද වශයෙන් බෙදලා පෙන්වන සිද්ධියක්.

එතකොට මේ ස්පර්ශය, හම නැති එළඳෙනක් වගේ දකින්න කිව්වා. හම නැති එළඳෙනක් වතුරට බැස්සොත් වතුරේ ඉන්න මාළු කොටනවා. ගහකට හේත්තු වුනොත්, ගහේ ඉන්න සත්තු කනවා. පොළොවේ හිඳා ගත්තොත් පොළවේ ඉන්න කඩි කුඹි හරි කනවා. කිසිවකට හේතු නොවී අහස ඇසුරු කරගෙන සිටියොත් අහසේ ඉන්න කපුටෝ ගිපු ලිහිණියෝ වගේ සත්තු කනවා.

එතකොට මේ හම නැති එළඳෙන යම් තැනක සිටියොත් ඒ හේතුවෙන් දුකක් ලබනවා වගේ මේ ස්පර්ශය දුකක්මයි කියලා පෙන්වනවා. මේ ස්පර්ශය කියන එක හම නැති එළඳෙනක් බඳු ආකාරයෙන්, දුක එනවා නේද කියන නුවණ අප තුල නැතැ.

ඒ නින්දයි, අර පළඟැටියා පහන් දැල්ල දුකයි කියන අදහසත් නැතැ. ඒ සතා පහන් දැල්ලට තණ්හා කරනවා වගෙයි අපි තණ්හා කරන්නේ.

මේ අනුසය කියන එක යම් දවසක අපට ඉතුරු නොවෙන්නේ, මේ පංච උපාදානස්කන්ධයම දුකයි කියන කරුණු අවබෝධ වුනොත්. ඒ කියන්නේ අද අපි දුක කියලා දන්නේ ටිකයි. ලෙඩ වෙනවා, මහළු වෙනවා, මරණයට පත්වෙනවා, අප්‍රියත් හා එක්වීම, ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම, කැමති දේ නොලැබීම, දැඩි වෙහෙස, එතකොට බඩගින්න, පිපාසය, මැසි, මදුරු, අච්චි, සුළං වලින් එන කටුක ස්පර්ශය, මේක තමයි අපි දුක කියලා හිතන්නේ.

ඊට අමතරව අපි සැපයි කියලත් කොටසක් හිතාගෙන ඉන්නවා. එහෙම ඉන්න නින්දා අපි දුකේ කළකිරෙන්නේ නැතැ. යම් කළෙක, මේ දුක විතරක් නෙමෙයි, අපි සැපයි කියන දේද, දුකයි කියලා දැක්කොත් තමයි අපි දුකෙහි කළකිරෙන්නේ.

අර මම මතක් කළේ ඉඳගෙන ඉන්න ඉරියව්ව අපට දුකක් වුනොත් ඔය දුක නැති කරන්න කියලා. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය වඩන්න ඔයගොල්ල උත්සාහවත් වෙනවද? නැතැ. ඇයි ඒ?

අපට ඝෂණික උත්තර තියෙනවා. හිටගත්තොත් නම් සැපයි හොඳයි කියන තැනකින් උත්තර තියෙන නින්දා ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය සොයන්න ඕනෑ වෙනවද? නැතැ. අපි ටක්ගාලා හිටගන්නවා.

හිටගන්න ඉරියව්ව දුකක් වෙනකොට, අනේ මේ දුක කියන එක දුකක් නේද? මේ දුක නැති කරන්න මොකද කරන්න ඕනෑ? කියල මේ දහම සොයන්න අපි උත්සාහවත් වෙනවද? නැතැ.

එහෙම ඕනෑ වුනේ නැතැ අපට ඇයි ඒ? අපට උත්තරයක් තියෙනවා දැන්, ඉඳගත්තොත් සැපයි කියලා.

මේ පැත්තෙන් ගින්නක් ඇවිලිගෙන එනවා නම් අපි අනිත් පැත්තට දුවනවා. ඒ පැත්තෙන් ගින්නක් ඇවිලිගෙන එනවා නම් මේ පැත්තට දුවනවා. මේ දෙපැත්තෙන්ම ගින්නක් ඇවිලිගෙන ආවොත් තමයි, මැදින් පැනලා යන්න තැනක් සොයන්නේ.

එක පැත්තක් දුක වෙනකොට තව පැත්තක් සැපයී කියලා දකින්නාක් ඒ උත්තරේට යනවා මිසක, ඊට මෙහා අපි සොයන්නේ නැහැ.

ඔළුවේ කැක්කුමක් හැඳුනොත් පැනඩෝල් දෙකක් ගන්නවා. තියන තැනකින් උත්තරයක් අපට තියෙන හින්දා ඊට වඩා යමක් සොයන්න ඕන නැහැ.

බඩගින්නක් හැඳුනොත් මොනවද කන්නි, බොන්ඩි තියෙන්නේ, මොනව හරි කෑවගම හරි තියන තැනකින් උත්තරයක් තියෙන හින්දා අපට විමුක්තියක් ඕන වෙනවද? නැහැ.

අපි පොඩ්ඩක් බලමු, අපි යම් කළෙක දැක්කොත් ඉඳුගෙන ඉන්න ඉරියව්ව දුකයි, ඒ දුක නැති කරන්න කියලා අපි හිට ගන්නවා. අපේ දැන් හිටගෙන ඉන්න එක දුකයි නේද? ඒ දුක නැතිකරන්න කියලා අපි ඉඳුගන්නවා. දැන් ආයෙත් ඉඳුගන්න ඉරියව්ව දුකයි.

කෙනෙකුට නුවණක් ආවොත් මම ඉඳුගෙන ඉන්න ඉරියව්වත් දුකයි, හිටගෙන ඉන්න ඉරියව්වත් දුකයි කියලා මෙයාට අන්න ප්‍රශ්නයක් ඇතිවෙනවා. එහෙමනම් මම කොහොමද මේ දුකෙන් මිදෙන්නේ? එක පැත්තක් සැපයී කියලා දකින්නාක් ඒ පැත්තට දුවනවා මිසක අපි දහමත් සොයන්නේ එහෙම නැහැ.

එතකොට අද අපිට වෙලා තියෙන්නේ, අපි ලෙඩවීම, මහළු බව, මරණය දුකයි කියලා ටිකක් දන්නවා. ඒ එක්කම අපි සැපයී කියලා දෙයක් දන්න නිසා, අද අපට සැපයී කියලා දැකීමක් තියෙන නිසා, අපි ඉක්මණටම ඒ දේ පැත්තට යොමු වෙනවා මිසක, ආයේ ප්‍රතිපදාවක් එහෙම සොයන්න ඕන නැහැ.

ඒ හින්දා තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ මේ දහම ඇසිය යුත්තේ. එහෙම හුරුවක් තිබුණානම් අපි මෙව්වර දුර එන්නෙත නැහැනේ නේද?

එතකොට ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවේ දැන් අපට එක පැත්තක සැපක් හැටියට දකිනකොට, එක පැත්තක් දුකක් වෙනකොට සැප පැත්තට අපි හැම වෙලාවෙම යනවා.

දුකේ මේ දෙපැත්තම දුකයි කියලා යම් කළෙක දැක්කොත්, එදාට තමයි අපට මෙයින් මිදෙන්න අපි මොකක්ද කළ යුත්තේ කියන දැණුම එන්නේ. ඒ අවශ්‍යතාවය අපට අද නැත්තේ **දුක්බේ අඟුණ** දුක ගැන නිවැරදි නුවණක් නැතිකම නිසයි.

බුදුහැමුදුරුවෝ අනුකම්පාවෙන් පහළ වුනේ දුක ගැන නුවණක් සිතලා අරන් දෙන්න අපට.

මේ ලෝකය අනිත්‍ය දෙයක් හෝ දුක් දෙයක් හෝ අනාත්ම දෙයක් කියලා දැක්කොත් විතරමයි එයා මේ ලෝකයෙන් මිදෙන්න කැමති වෙන්නෙ. නැතිනම් කැමති වෙන්නේ නැහැ. මගේ ගෙවල් දොරවල්, මගේ දුරුවෝ දෙමව්පියෝ දේපොල වස්තුව කියලා දකින තාක් ඒවා අත්හරින්න කැමති වෙන්නෙ නැහැ.

මේවා ගෙවල් දොරවල් නෙමෙයි. මේ දුක කියලා යම්කිසි කෙනෙකු දැක්කොත්, එදාටයි ඒකෙන් මිදෙන්න ටික ටික හරි උත්සාහවත් වෙන්නෙ.

යම්කිසි කෙනෙක් මුළු ජීවිත කාලය පුරාවටම අපිට වංචා කරනවා නම්, ඒ කියන්නේ අපි ඉදිරිපිට අපට පේන්න ලගට ඇවිල්ලා බොහොම ප්‍රිය මනාප මිහිරි වචන කතාකරනවා. ඔබතුමාට මම බොහොම ලෙන්ගතුයි, ආදරෙයි, බොහොම කරුණාවයි. මගේ මුළු ජීවිතයම ඔබතුමාට උපස්ථාන කරනවා. උපකාර කරනවා කියලා බොහොම මිහිරි වචන කතා කරනවා. ඒත් නොපෙනෙන තැනකට ගිහිල්ලා මරණ විදිහට කටයුතු කරනවා නම්, මෙයාගේ මේ වංචනික ස්වභාවය හඳුනන්නේ නැතිනම් අපි එයාට ලෙන්ගතුයි. අපේ මෙයා බොහෝම හොඳ කෙනෙක්මයි කියලා හිතාගෙන ඉන්නෙ. ඇයි අපිව දුක්ක ගමන් බොහෝම යටහත් පහත්ව කිකරුව ඉන්නෙ.

ඉතින් කවුරු හරි මෙයාට බැන්නත් අපි ඒ මනුස්සයට බහිනවා. හා හා එයාට එහෙම කියන්න එපා එයා බොහෝම ගුණ යහපත් කෙනෙක් කියලා.

යම් දවසක අපට අනුවුනොත් මෙයා ම. ඉදිරිපිට මෙහෙම කරලා

පස්සේ සතුරුකම් කරන කෙනෙක් කියලා, එදාට අපි මෙයා ගැන කළකිරෙනවා. එහෙම නේද?

අද අපට වෙලා තියෙන්නේ ඔය ටිකමයි. අපි දන්නේ නෑ මේ සිත, මේ රූප වේදනා සඤ්ඤා සංඛාර විඤ්ඤාණය කියන ස්කන්ධ ටික අපට බොහෝ කාලයක් වංචා කරලා තියන එක. අපි ඒක දන්නේ නැහැ.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙන්න මේ වංචාව සොයලා දන්නා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා අපි අද දුක විතරයි දුක හැටියට දුකින්නේ. සැප කියන එක දුකක් කියලා අපි දකින්නේ නැහැ. මෙය එහෙම වංචාකාරයෙක් කියලා අපි හිතන්නේ නැහැ.

ඒ නිසයි අපි මේ කළකිරිලා නැත්තේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා දුක විතරක් නෙමෙයි මේ ලෝකේ සැපයි කියලා අපි යමක් කියයි නම්, ඒ සැපද දුකයි කියලා.

ඒකට බුදුරජාණන් වහන්සේ උපමාවකුත් පෙන්නුවා. කුෂ්ඨ රෝගියෙක්, කුෂ්ඨ කියන්නේ අර කඩුවේගම් ආදිය.

කුෂ්ඨ රෝගියෙක් ගත්තහම කුෂ්ඨය කියන එක බලන්න නිතරම අර වතුර වගේ ඕපස් වගේ ගලනවා. හරිම ගැසියි. මුළු ලෝකෙම පිළිකුල් කරනවා. අප්පියයි. අප්පසන්නයි. ලෝකෙටත් තමන්ටත් අප්පසන්නයි. ඒ වගේම වෙහෙසයි, දැවිල්ලයි. කුෂ්ඨ රෝගයේ මහා ආදිනව ගොඩක් නේද?

ඒ වුනාට ඒ කුෂ්ඨ කසනවා නම්, කසන කොට සැපක් දැනෙනවා නේද? නමුත් නුවණැති කෙනෙක් ඒ සැපයට සැපක් කියන්නේ නැහැ.

ඔය පාරේ යනකොට ටවුන් එකේ කුෂ්ඨ රෝගියෙක් කුෂ්ඨයක් බොහොම ආශාවෙන් කස, කස ඉන්නවා නම් එහෙම, ඔයගොල්ලන්ට හිතෙයිද “අනේ අර මිනිසා විදින සැපක්! මටත් තියෙනවා නම් මේ වගේ කුෂ්ඨයක් කියලා සැප විදින්න” කියලා.

ඉතින් ඒක සැපක් නේද? ඇයි ඔයගොල්ලෝ ඒ සැපය ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ නැත්තේ? ඔයාල දකිනවා ඒ සැපය ටිකක් වුනාට ආදිනව ගොඩයි.

ආදිනව ගොඩක් මත පිහිටලා තිබෙන මේ සැපය සැපක් යන කරුණ ද අයිති නැහැ නේද? ඒක සැපක් නම් අපිත් ප්‍රාර්ථනා කරන්න ඕනෑ නේද? නමුත් අපි දන්නවා එය සැපක් වුනත් ආදිනව ගොඩයි කියලා. ඒ නිසා හිතෙකින්වත් ප්‍රාර්ථනා කරනවද මට මෙහෙම සැපක් ලැබේවා කියලා.

බුදුනාමුදුරුවෝ දැක්කා අපිවත් ඒ වගේ. හරියට මේ කාමය වළඳන ලෝකයා දැක්ක කුෂ්ඨ රෝගියෙක් වගේ කුෂ්ඨ උපමාවෙන්මයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශණා කළේ.

ඒ කියන්නේ අපි කුෂ්ඨය කහන කොට ඇති වන සැපය වගේ ඇහෙන්න ප්‍රිය මනාප රූප බලලා සැපක් එනවා අපට. කනෙන් ප්‍රිය මනාප ශබ්ද අහලා සැපක් එනවා අපට.

ඒ වගේ බුදුනාමුදුරුවෝ සැප නැහැ කියන්නේ නැහැ අපට ඒක සැපක් තමයි.

හොඳයි ඔය සැපය විදින්න මේ ඇස පවත්වාගන්න ඕනෑ. ඇස තියෙන්න ඕනෑ නේද, රූප බලලා සැප විදින්න? මේ ඇස තබා ගන්න මේ කය තබා ගන්න වෙනවා. මේ කය නැතුව ඇස විතරක් ඉතුරු වෙනවද? ඇසක් විතරක් තියා ගත්තහැකිද? ඇස නැතුව රූප බලලා සැප විදින්න පුළුවන්ද? බැහැ.

දැන් බලන්න මේ කය තිබෙනකොට මේ කයට කන්ඩ බොන්ඩ දෙන්න ඕනෑ. සා පිපාසාව ඇති වෙනවා. ඒ විතරක් නෙමෙයි, මේ කයට නොයෙක් ලෙඩ රෝග හැඳෙනවා. මේ කය දිරනවා. ඒ වගේම මැරෙනවා. ඒ වගේම කඩු පහරවල් කිනිසි පහරවල් ආයුධ පහරවල් වදිනවා. ඒ වගේම අඩුවෙන්, වැස්සෙන්, පින්නෙන් නොයෙක් ස්පර්ශයන්ගෙන් දුක එනවා. මැසි මදුරුවන් ගෙන් සර්පයන්ගෙන් නොයෙක් දුක එනවා. කටු ඇහෙනවා, ගල් කැට කැඹිලිති වදිනවා.

මෙබඳු වූ මට්ටමක කයක් හදාගෙන තමයි අපට මේ සැපය විදින්න වෙලා තියෙන්නේ. ඔය සැපය විදින කෙනාට නොමිලේ ලබාදෙන ටිකක් තමයි මහළු බව. ඒ කියන්නේ මේ රූපය දිරනවා නේද? වළක්වන්න පුළුවන්ද දිරන එක? මේ රූපය ලෙඩ වෙන එක වළක්වන්න පුළුවන්ද?

බැහැර. මේ රූපය මැරෙන එක වළක්වන්න පුළුවන්ද? බැහැර. එතකොට කඩු කිහිපි පහරවල් ඇනුනොත්, ගැනුවොත් වැදෙන එක වළක්වන්න පුළුවන්ද? බැහැර. ජලයෙන් ගින්නෙන්, සුළගෙන් කුමන ආකාරයකින් හෝ කැඩිලා බිඳිලා විනාශ වෙන්න පුළුවන් නේද? එහෙම වෙනවා. එතකොට සා, පිපාසාව හැදෙනවා. දැන් මේ කය නිසා මෙව්වර දුකක් අපට ලැබෙනවා නම් මෙන්න මේ වගේ වටපිටාවක පිහිටලයි මේ වූටි සැප වේදනාවන් අපි විඳින්නේ. ඔය සැප වේදනාව විඳලා අතනොහැරුනොත් මේ කයේ නියෙන දුක් ටික අතහැර ගන්න බැහැර අපිට විඳින්න වෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා කුෂ්ඨය කියන එක කහන වෙලාවට විතරයි සැප. ඊට පස්සේ ආදිනව සැම වෙලේම, මේ ඇස නියාගෙන ප්‍රියමනාප රූපයක් බලන වෙලාවට විතරයි සැප. ඊට පස්සේ ඔය රූපය බලන්න ඇහැර තබාගන්න හදපු කයෙන් කොච්චර ආදිනව ලැබිලා තියෙනවද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා මේ සැප වේදනාව සැප වේදනාවක් නෙමෙයි. අර කුෂ්ඨය නිසා කසන සැපයේ තැවරිලා තියෙනවා කුෂ්ඨය නිසා ඇතිවන නින්දාව, ලැජ්ජාව, අපහසුකම, එතකොට වෙහෙස, දැවිල්ල මේ ඔක්කොම ඒ සැපයේ තැවරිලා තියෙනවා නේද?

ඒ වගේ මේ සැප වේදනාවේ තැවරිලා තියෙනවා දැක්කා ජාති, ජරා, මරණ, සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස උපායාසයන්.

එයට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළා “මහණෙනි, මේ ආශ්වාදය බොහොම ටිකයි. ආදිනවය බොහෝයි.” ඒ නිසා නුවණැති පුරුෂයෝ මෙකට සැපක් කියලා කියන්නේ නැහැ. කුෂ්ඨ රෝගියා කුෂ්ඨය කසනකොට ඇතිවන සැපය අපි ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ නැහැනේ. ඇයි ඒ? නිරෝගිකමේ සැපය ඊට වඩා වටිනවා නේද?

ඒ වගේ රහතන් වහන්සේලාට කවදාවත් හිතෙන්නේ නැහැ, අපි මේ කුෂ්ඨය කසන කොට, මටත් මේ වගේ සැපක් ලැබේවා කියලා. මේ තරම් ආදිනව සහිත කයක් හදාගෙන විඳින සැපය උන්වහන්සේලා සැපයක් හැටියට දකින්නේ නැහැ.

උන්වහන්සේලාට පේන්නේ මේ සැපයද දුකක්, දුකද දුකක්. කුෂ්ඨ

රෝගයත් දුකක්, කුෂ්ඨ රෝගියා කසන සැපයද දුකක් හැටිය නේද අපට පේන්නේ. ඒකේ ආයේ දෙකක් නැහැනේ. ඒ විදිහටම දැක්කා බුදුරජාණන් වහන්සේ අද අපි සැපයි කියන තැනද මෙන්න මෙහෙම ආදිනව ගොඩක් මතයි පිහිටලා තියෙන්නේ. මෙන්න මේ ආදිනව ගොඩක් මතම පිහිටලා තියෙන නිසා මේ සැපයට සැපක් කියන්න බැහැ. ඒ නිසා, අද අපි දුක විතරක් නෙමෙයි. අද අපි සැපයි කියන ටිකද දුකයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්නුම් කළා.

ඒ කියන්නේ අපි මෙව්වර කල් දුකයි කියන ටික දැක්කහම, සැපයි කියල දකින පැත්තට අපි දිව්වා පැන්නා. යම් වෙලාවක අපි සැපයි කියන ටිකත් දුකයි කියන ටිකත් දෙකම දුකයි කියලා දැක්කොත් අන්න එදාටයි තුණුරුවන්ගේ වටිනාකම එන්නේ.

ඒ කියන්නේ ජරා මරණ සෝක පරිදේව යන අපි දුකයි කියලා කියන දේ පමණක් නෙමෙයි අද අපි සැපයි කියන එකද දුක මතයි පිහිටලා තියෙන්නේ කියලා දැක්කොත්, සැපයි කියන එකෙන්ද පිහිටක් නැහැ අපේ ජීවිතයට.

දුකෙන් මිදිලා නැහැ අපි එහෙම නම්. දැන් මේ එපා කියන එක නෙමෙයි මේ කියන්නේ. ඇත්ත මේ කියන්නේ. සැප ගන්න එපා. කුෂ්ඨ රෝගියෙක් කසනකොට සැප නැහැ කියලා කියනවා නෙමෙයි. සැපක් තියෙනවා. ඒ සැපය ඒ තරම් හොඳ එකක් නෙමේ කියලයි කියන්නේ.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළේ මේ දුක විතරක් නෙමේ ඇපි සැපයි කියන තැනද, මෙහෙම වට පිටාවක් මත නම් තියෙන්නේ, මේ සැපය විඳ විඳ ඉන්න කෙනා නිරෝගි කෙනෙක් නෙමෙයි.

රූප බල බලා සතුටු වෙනවා නම් කෙනෙක්, එයා නිරෝගි තැනක පිහිටලා ඉන්නවා නෙමෙයි. මෙයා ජරා මරණයට පත්වෙන ධර්මතාවයක් තුල පිහිටලයි මේ සැපය විඳින්නේ. මෙයා මිදිලා නැහැ ජරා මරණයන්ගෙන්.

ශබ්දය අසනකොට විඳින සැපක් තිබෙනවානම් ඒ සැපය සැපක් තමයි. නමුත් ඒ සැපය විඳින කෙනා ජරා මරණයන්ගෙන් මිදිලා නැහැ. ඒ නින්දා මේක දුකක් කියලා පෙන්නුවා.

ඔන්ත ඔය තැනට ආවහම, ඔය ප්‍රශ්නය යම්කිසි කෙනෙකුට ඇති වුනොත් තමයි, එහෙනම් ඇත්තට අපි මොකද කරන්නේ දැන් කියන ප්‍රශ්නයට එන්නේ. ඒ කියන්නේ දැන් බේරිලා යන්න තැනක් නැහැ නේද?

ඒ කියන්නේ සැප කියන එකත් දුකයි නම්, දුක කියන එකත් දුකයි නම් දැන් මෙකද කරන්නේ? අපි ලෝකයේ දන්නේ ඔව්වරයිනේ. දුක එනකොට එක්කෝ සැප පැනට යනවා. සැප එපා වුනහම දුක පැනට යනවා. ඔව්වරයි අපි දන්නේ.

මෙන්න මේ දෙකෙන් එළියට යන්න නොදන්න ලෝකෙට තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පාර පෙන්වුවේ. ඔන්ත ඔතෙන්ට ආපු කෙනෙකුටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ගේ වටිනාකම පහළ වෙන්නේ.

එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකෙට පහළ වුනේ මෙන්න මේ දුක නැති තැනකට අපව එක්කන් යන්න. උන්වහන්සේ **දුක්ඛේ ඥාණං** කියල මෙන්න මේ විදිහට මේ ටික පෙන්වුවේ මොකද? එහෙම වුනොත් තමයි දුක්ඛ නිරෝධයකට කැමති වෙන්නේ. මේ ධර්මයන්ගෙන් මිදෙන තැනකට කැමති වෙන්නේ.

ඇහැ කියන එකෙන් මිදෙන්න කැමති වෙන්නේ ඇහැ කියන එක දුකක් ඔව දුක්කොත් විතරයි. ඇහැ මගේ, ඇහැ හොඳයි කියල දකින තාක් ඇහෙන මිදෙන්න කැමති වෙනවද අපි? කැමති වෙන්නේ නෑ නේද?

එතකොට අපි බලමු මේ (පඤ්ඤා) පොඩ්ඩක් කතා කරලා. ඔය කෙටියෙන්ම කිව්වේ සැපත් දුකයි, දුකත් දුකයි කියන ටික. මේ පංච උපාදානස්කන්ධයම දුකයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුවේ ඔය තැනදි නුවණ තියාගෙන.

එහෙම නැත්නම්, සියලුම ලෝකය දුකකයි පවතින්නේ කිව්වේ ඔය නුවණට යන්න. මේ ස්පර්ශය කියල කිව්වේ හම නැති එළඳෙනක් වගේ කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළේ ඔය තැනට නුවණ තියාගන්න.

දැන් ස්පර්ශ ආයතන හය හම නැති එළඳෙනක් වගේ නම්, කොතනින් හරි ස්පර්ශ වුනොත් අපි දුකට පත්වෙනවා නේද?

ඊට පස්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ලෝකයා කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන්ම මුලින්ම ලෝකයට පහළ වුනේ, මේ ස්පර්ශ ආයතන හය ඇතුළේ ඉන්න ලෝකයා, ස්පර්ශ ආයතන හය ජීවිතයකොට පවතින ලෝකයා, මේ දුකෙන් මිදෙන්න දන්නේ නැහැ. මේ ලෝකයාට දුක නැති කරන දහම සොයලා දෙන්න ඕන කියලයි. එහෙම පහළ වෙලා බුදුරජාණන් වහන්සේ තනියම සොයා ගන්නා මේ ස්පර්ශ ආයතන හයෙන් එකකටවත් අයිති නැති යථාර්ථයක්. නුවණක් ඉගෙන ගන්නා. ඒක අපට හිතන්නත් බැහැ. ලෝකයේ කෙනෙකුට හිතන්න පුළුවන් නම් තමයි පුදුමය.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉස්සෙල්ලාම දැක්කා අපි සත්ව පුද්ගල භාවයෙන් ඇති කරගෙන ඉන්න මේ ජීවිතය තුල තියෙන්නේ හේතු එල දහමක්.

හේතුවක් නිසා එලයක් ඇති වෙනවා නම්, හේතුව නැතිවෙන කොට එලය නැතිවෙනවා කියන නුවණත් ඇති වුනා.

මේ නුවණ අනුසාරයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේට නුවණක් ආවා එහෙනම් අතින් හේතු නිසා හටගත්ත එලයක් තියෙනවා නම්, ඒ හේතුව නැති වෙනකොට එලය නැතිවෙලා. අනාගතය හේතු හැදිලා නැති නිසා තාම ඉපදිලා නැහැ. වර්ථමානය හේතු නිසා හටගෙන හේතු නැතිවෙන විට නැතිවෙනවා කියන මෙන්න මේ ඇත්තක් විතරමයි තියෙන්නේ කියලා.

මේක සමහර පින්වතුන්ට තේරෙන්නෙ නැතුව ඇති.

ඒ කියන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයාගත්ත යථාර්ථය තමයි, අතින් ධර්මය නිරුද්ධ වෙලා, අනාගතය ඉපදිලා නැහැ. වර්ථමානය හටගෙන නැතිවෙනවා කියලා.

නූපන්න දෙයක් ගැන දැනුමක් තියෙන්න පුළුවන්ද අපට? බැහැ. තවම ඒ දේ ඉපදිලා නැහැනේ. ඒ දේ අරහයා දැනුමක් තියෙනවා නම්, තියෙන දැනුමද අද වර්ථමානයයි අපට. හෙට මෙහෙම දෙයක් උපදියි කියලා අපි කියනවානම්, ඒ හෙට මෙහෙම දෙයක් උපදියි කියන දැනුම අපට වර්ථමානයේ ඒ දේ ඉපදිලා නැහැනේ තවම, නේද?

එතකොට මැරිව්ව දෙයක් අරහයා වර්ථමානයක කතා කරන්න

පුළුවන්. නමුත් ඒ දේ නැතැන්නේද? අපි වර්තමානයක ඉඳුගෙනයි අතීතය හා අනාගතය ගැන සිතන්නේ. නමුත් එහෙම ධර්මතාවයක් නැතැ. ශුන්‍යයි, නේද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ සොයාගන්නා අතීතය කියන එක නිරුද්ධ වෙලා, අනාගතය ඉපදිලා නැතැ. වර්ථමානය හටගෙන නැතිවෙනවා කියලා.

මේ හේතුවල දහම දැකීමෙන් යං කිංචි සමුදය ධම්මං සබ්බංතං නිරෝධ ධම්මං කියන නුවණින් ආවේ, යමක් හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හට ගන්නා නම්, සියල්ල හේතු නැතිවෙන කොට නැතිවෙනවා කියන නුවණයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේට පහළ වෙච්චි ඊළඟ නුවණ වුනේ මොකක්ද? ඕකට කියනවා ධම්මනිථි ඥාණය කියලා.

තථාගතයන් වහන්සේ ඇති කල්හිත් නැති කල්හිත් මේ ලෝකය තුල පවතින ධර්මතාවයත්, ධර්ම නියාමතාවත්, යථාර්ථයත් තියෙනවා මොකක්ද? අතීත ධර්මය නිරුද්ධ වෙලා, අනාගත ධර්මය ඉපදිලා නැතැ. වර්ථමාන ධර්මයත් තියෙනවා නම් හේතු නිසා හටගෙන හේතු නැතිවෙන විටම නැතිවෙනවා කියන එක.

දැන් මෙන්න මේ ඇත්ත තනියම අවබෝධ කරගත්තේ කොතන ඉඳුලද? ලෝකය තුල ඉඳුලා. ලෝකය කිව්වේ මොකක්ද? අතිරිසත් තියෙනවා, අනාගතයක් තියෙනවා වර්ථමානයක් තියෙනවා කියන මානසික මට්ටමක ඉන්න තැනකටයි ලෝකය කියලා කියන්නේ.

දැන් අපට දැකපු අහපු අය, දේවල් ඒ හැම දෙයක්ම තියෙනවා කියන තැනකනේ අපේ මනස තියෙන්නේ. අතීතය නිරුද්ධ වෙච්චි බවක් අපේ මනස තුල තියෙනවද? නැතැ. අනාගතය නූපදින බවත් අපේ මනස තුළ තියෙනවද? නැතැ.

තව ටිකකින් අපේ ගෙදරට අපිට යන්න බැරිද? ගෙදර තවම යන්න පුළුවන්. අපේ ගෙදර තියෙනවා කියන අදහසක නේද අපි ඉන්නේ?

ඒ කියන්නේ අතීත, අනාගත, වර්තමාන කියන තුන් කාලයටම ඇති,

මනසකින් ඉපදිලා, ඒ මානසික මට්ටමේම හැදිලා වැඩිලා මේ ලෝකයට අයිති නැති තැනකින් බුදුරජාණන් වහන්සේ හේතුවල දහම සොයාගෙන මේ ලෝකයෙන් ඔබ්බට ගියා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ තනියම සොයා ගන්නා අතීතය කියන එක නිරුද්ධ වෙලා, අනාගතය ඉපදිලා නැතැ, වර්ථමානය හට ගෙන නැතිවෙනවා කියන එක.

මෙන්න මේ ඇත්ත සොයාගෙන ලෝකෙට කිව්වා සත්‍ය අවබෝධ කරගන්න, ඇත්ත දකින්න කිව්වා. මොකටද ඇත්ත දකින්න කිව්වේ? කාටද කිව්වේ?

අතීතයත් තියෙනවා, අනාගතයක් තියෙනවා වර්ථමානයක් තියෙනවා කියන තැනක මනසින් ඉන්න ලෝකයාටයි කිව්වේ සත්‍ය අවබෝධ කරගන්න. මොකක්ද සත්‍ය? උපද්දන ලෝකයට කිව්වා අතීතය නිරුද්ධ වෙලා, අනාගතය ඉපදිලා නැතැ. වර්ථමානය හටගෙන නැතිවෙනවා කියන මෙන්න මේ තැනට මනස ගන්න කියලා.

මේ සත්‍ය අවබෝධ කරන්න කියලා කිව්වේ ඔතෙන්නට. දැන් මෙන්න මේ කාරණාව බලන්න.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දහම් පර්යේෂණයෙන් සොයා ගන්නා, අතීතය නිරුද්ධ වෙලා, අනාගතය ඉපදිලා නැතැ, වර්ථමානය හටගෙන නැතිවෙනවා කියලා ඇත්තක්.

ඔය ඇත්ත අද අපිට ඇත්තද? බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළ ඒ ඇත්ත අද අපට බොරු නෙමෙයිද? ඒ කියන්නේ දැන් අපට අතීතයක් තියෙනවා අනාගතයක් තියෙනවා වර්ථමානයක් තියෙනවා කියන ඒක නේ ඇත්ත.

මේ ටික ඇත්ත නම් බුදුහාමුදුරුවෝ දේශණා කළ දහම බොරුද? බුදුහාමුදුරුවන් දේශණා කළ ධර්මය ඇත්ත නම්, අපි කියන අපේ මානසික මට්ටම බොරු වෙන්න ඕනැ නේද? දෙපැත්තම ඇත්ත වෙනවද?

බුදුහාමුදුරුවෝ දේශණා කළා, දැකපු දේ දැකීමෙන්ම ඉවරයි කියලා. අපේ මනස තුළ එළඹ සිටිනවා, දැකපු දේ තියෙනවා කියලා. එහෙම නම් අපේ මානසික මට්ටම බොරුවක් වෙන්න ඕනෑ.

අපි අද හිතන මානසික මට්ටම ඇත්ත නම්, දැකපු දේ තියෙනවා කියන එක ඇත්ත නම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශණා කළ එක බොරු වෙන්න ඕනෑ නේද?

දැන් මෙන්න මෙතෙන්දි තමයි ශ්‍රද්ධාව කියන එක ඕනෑ. නුවණක් තියෙන කෙනා පිළිගන්නවා, මේ දැකපු දේ තියෙනවාමයි, ඉන්නවාමයි කියන දැනීමමයි අපට පෙනෙන්නේ, ඒත් එයා විශ්වාස කරනවා, මට මෙහෙම පෙනුනත්, එය මගේ දෝෂයක් විය යුතුයි. බුදුහාමුදුරුවෝ නම් බොරුවක් කියන්නේ නැහැ. දැකපු දේ දැකීමෙන් පස්සේ නිරුද්ධ වෙලා ඇති. මට තවම ඒක පෙනෙන්නේ නැහැ. ඒකයි මෙයට හේතුව.

ලෝකයේ ඉන්න කෙනාට ලෝකෝත්තර දෙයක් පෙනුනොත් තමයි පුදුමය. දැකපු දේ දැකීමෙන් පස්සේ නිරුද්ධයි කියන බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන එක ලෝකයට පෙනුනොත් තමයි පුදුමය. ඒක පෙනෙන්නේ නැහැ.

මම ඉස්සෙල්ලා කුසලය ගැන, අකුසලය ගැන හොඳ නරක දෙක ගැන හේතුඵල දහම ගැන කියල දන්න නුවණින් කටයුතු කරන්න.

යම් දවසක මේ සසර දුකෙන්ම එතෙර වෙනවා නම්, යම් කෙනෙකුට යම් මට්ටමක හෝ නුවණ එන්න ඕනෑ මෙන්න මේ පැත්තෙන් කියන ඇගවීමක් මම මේ කරන්නේ.

මොකද මෙහෙම කරුණක් තියෙනවා.

දැන් මේ ලෝකයේ ඉන්න කට්ටියට මේ ගැඹුරු දහම බැහැ කියලා හිටියොත් පුරුදු වෙන දවසකුත් නැහැ. ළමයෙකුට ගණන් ටිකක් දෙනවා හදන්න. ඒ ළමයට ගණන් හදන්නම බැහැ. මෙයාට ගණන් හදන්න බැහැ ඒ නිසා චිත්‍ර අඳින්න දෙමු කියල දන්නොත්, ඔය ළමයට කවදාවත් පුළුවන් වෙයිද ගණන් හදන්න? ගහ ගහා හරි, බැන බැන හරි, ටොකු ඇන ඇන හරි, වැරදි වැරදි හරි ඉගැන්වුවොත් මැරෙන්න මොහොතක් තියෙද්දි හරි ගණන් හදා ගනී නේද?

ඒ නින්දා මම සාමාන්‍ය මනුෂ්‍ය දහමට වඩා ටිකක් හරි ගැඹුරෙන් හැමදාම කියනවාමයි. මෙහෙම කියනකොට අහම්බෙන් හරි, ටික ටික හරි, අද බැරි නම් කවදා හරි ඕක පුළුවන් වෙයි.

ඉතින් අපි මේ අයට මේවා තේරුම් ගන්න බැහැ කියලා, කිව්වේ නැත්නම් කවදද අපි තේරුම් කර ගන්නේ? කවුද අපට තේරුම් කරලා දෙන්නේ? කොහොමද අපි එතකොට ගොඩ යන්නේ?

ඒනින්දා අපට අමාරු වුනත් කමක් නැහැ, අද සමහරවිට මේ දෙමළ පත්තරයක් කියවනවා වගේ වෙන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් නොතේරෙන භාෂාවකින් යමක් කියනවා වගේ වෙන්න පුළුවන්. ඒ වුනාට වැරදි වැරදිහරි නිකමට වචනයක් ඇහුණත් මේ මහ අමුතු එකක් තියෙනවානේ කියන තැනකින් හරි තේරෙනවා නම් ඇති. හෙට ඔය වගේ ටිකක් ඇහෙනවා නම්, අදට වඩා තේරේවි. ඊළඟට ඇහෙන කොට ඊටත් වඩා තේරේවි.

ඉතින් මම මේ කාරුණාවෙන් මේ නැවත නැවත මතක් කරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දැක්කා දක්වූ යමක් දක නම්, දක තුළ දුකෙහි නිදක් බවක් ලැබෙන්නේ නැහැ කියන එක.

මේ ස්පර්ශ ආයතන හයම නොයෙක් පරිඥානගෙන් පෙන්නුවා මෙය සෘජුවත් චක්‍රාකාරවත් අපි සැපයි කියපු එකත් දක බව. එහෙම නම් සෘජුව හෝ චක්‍රාකාරව හෝ යමක් දක නම්, ඒ තුළ ඉන්න අපි සෘජුව හෝ චක්‍රාකාරව හෝ දුකෙන් මිදිලා නැහැ. ඒ තුළ ඉන්න කෙනාට නිදක් බවක් ලැබෙන්නේ නැහැ. දක තියෙන එක නැතිවෙන්න නම්, මෙයින් මිදෙන්නම ඕනෑ කියන කරුණක් පෙන්නුවා.

ඒ කියන්නේ අපි දුකයි කියන කාරුණාව සෘජුවම දක. සැපයි කියන කාරුණාව චක්‍රාකාරව දක. සෘජුව වේවා, චක්‍රාකාරව වේවා, අපි ඉඳලා තියෙන්නේ දුකේ නම් අපි දුකේ නිරෝධයකට, දුකෙන් මිදීමකට ගිහින් නැහැ. කියන කාරුණාව තියෙනවා.

කෙනෙක් දක කියන එකෙන් මිදිලා වෙන්නේ මේ සෘජුව වේවා, චක්‍රාකාරව වේවා යම් ආකාරයකින් දක පනවන්නට පුළුවන් නම්, ඒ සීමාවෙන් එළියට යාමමයි කියන කාරුණාව.

එතකොට මේ ස්පර්ශ ආයතන හයේ පැවැත්මට, පංච උපාදානස්කන්ධයේ පැවැත්මට කියනවා ලෝකය කියලා.

ලෝකය කියන එක පනවන්න පුළුවන් වෙන්නේ අතීත, අනාගත වර්ථමාන කියන තුන් කාලෙකින් විතරයි. අතීතය නිරුද්ධ වෙච්චි තැනකින්, අනාගතය නූපන්න තැනකින්, වර්ථමානය හට ගෙන නැතිවෙන සිද්ධියකින් ලෝකය පනවන්න බැහැ.

ඒ කියන්නේ ඔයගොල්ලෝ මෙතෙන්ට එතකොට අහපු දැකපු හැම දෙයක්ම නිරුද්ධයි, ශූන්‍යයි කියලා හිස් බවක් විතරක් තිබුණොත් ඔයගොල්ලන්ට දෙමව්පියෝ ඉන්නවා ගෙවල් දොරවල්, යාන වාහන කියල දවන්න පුළුවන්ද මේවට? බැහැ.

දැන් ගෙවල් දොරවල් යාන වාහන දෙමව්පියෝ ඉන්නවා කියල මනසක් තිබුණොත් තමයි ඒ සෙනෙහස ආදරය සංයෝජන ඇති කර ගන්න පුළුවන් නේද?

ඒ වගේ අතීතය නිරුද්ධ වෙච්චි, අනාගතය ඉපදුනේ නැහැ කියන දර්ශණයකට අපේ මනස පත්වුනොත් වර්ථමානයක ජීවත් වෙනවා, වර්ථමානයක හටගෙන නැතිවෙනවා කියන නුවණක් ඇතුළු ජීවත් වෙනවා. මේ ලෝකයාගේ මනස තියෙන තැනක සංයෝජන අප තුල රැඳෙන්නේ නැහැ. ඒ වගේ තැනකටයි මේ දුක කියන එකෙන් මිදීමක් ලැබෙන්නේ මිසක, දැන් අද අපි ඉන්න මේ මානසික මට්ටමට දුක නැතිවුනොත් තමයි පුදුමය.

ඉතින් බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වුනේ මේ මේ අතීත, අනාගත, වර්ථමාන කියන තුන් කාලයෙම ඇති බවට ජීවත් වෙන ලෝකයට. බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වුවා, “මහණෙනි අතීතය නිරුද්ධ වෙලා, අනාගතය ඉපදිලා නැහැ. වර්ථමානය හට ගෙන නැතිවෙනවා මෙන්න මේකයි ඇත්ත.” කියලා.

ඊට පස්සෙ පෙන්වුවා ඕක ඇත්ත නම්, තුන් කාලයම ඇති බවට මනෝමයෙන් අපි අරගෙන කටයුතු කරන මේ ටිකයි දුක කියලා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හොඳට පෙන්වුවා දුක්ඛ සත්‍යයි කියන එක

තියෙන්නේ නිරුද්ධ වෙච්චි දේ ඇති බවට නූපන්න දේත් ඇතිබවට, වර්ථමානය ඇති බවට සිතාගෙන කටයුතු කරන මේ මානසික මට්ටම තුලයි ජරා මරණ දුක එන්නේ කියලා.

ඊට පස්සේ මේ සීල, සමාධි, ප්‍රඥා කියන ධර්මතාවයෙන් පෙන්නුවේ තමන් තුළ අතීත අනාගත වර්ථමාන කියල තුන් කාලයක් ඇති බවට එළඹ සිටින මේ මානසික මට්ටම දුරුකරන්නයි, බුදුරජාණන් වහන්සේ ශීල, සමාධි ප්‍රඥා කියනමේ ත්‍රිශික්ෂාවක් දේශණා කළේ. එතකොට මෙන්න මේ අතීත, අනාගත, වර්ථමාන කියන තුන් කාලයම ඇති බවට පවතින මානසික මට්ටම යම් වෙලාවක අපෙන් අත හැරුනොත්, දැන් රහතන් වහන්සේ කියල කියෙන්නේ නිරුද්ධ වෙච්චි දේ නිරුද්ධයි කියන තැනක මනස තියෙනවා, නූපන්න දේ නූපන්නා කියන තැනක මනස තියෙනවා, වර්ථමානයේ උපදින දේ හේතුවක් නිසා හටගෙන හේතුව නැතිවෙනකොට නැතිවෙනවා කියන දැකීමත් තියෙනවා.

එතැන අතීත, අනාගත, වර්ථමාන කියන තුන්කාලයක් නැහැ. තුන් කාලයෙන්ම මිදිලා. අතීතයක් අනාගතයක් කියන දෙකම නැත්නම් වර්ථමානයට වර්ථමානයක් කියල කියන්නේ නැහැ.

ඒ කියන්නේ දැන් මේ දවල් කාලය කියන එක කියන්න ඕනෑ. දැන් රෑ නෙමෙයි කියන එක හඳුනාගන්න නේද? දවල් කාලෙම විතරක් තිබුණොත්, රෑ කියල එකක් නැත්නම්, අපි මේකට දවල් කියල කියන්නේ නැහැ නේද?

ඒ වගේ අතීත අනාගත කියන අන්ත දෙක නැතිවුණොත් වර්ථමානයට, වර්ථමානය කියල කියන්නේ නැහැ. රහතන් වහන්සේලා කියන්නේ තුන් කාලයෙන්ම මිදුණු මානසික මට්ටමක් තියෙන්නේ.

ඉතින් මම ඔය ටික නිකම් කෙටියෙන් මතක් කළේ. මේ ගැන තව ගොඩාක් ගැඹුරු දර්ශණයක් තියෙනවා. අපි යම් දවසක නිවන් දකිනවා නම් නිවන් දකින්න වෙන්නේ අද අපි දුකයි කියන ටික විතරක් නෙමෙයි. අද අපි සැපයි කියන ටිකද, දුකයි කියන තැනට නුවණත් ඇවිල්ලා, එහෙනම් ඒ දුකෙන් එතෙර වෙන්න මොකක්ද කරන්න ඕනෑ කියන විචාරශීලී බවට ආවොත් විතරයි.

එයට මෙහා ලෝකය තුළ එක පැත්තක් දුක හැටියට එක පැත්තක් සැප හැටියට දකින තාක්, අපි දුක උපදින කොට සැප කියන පැත්තට දවනවා මිසක, අපි මේ දුකද සැපද කියන දෙකෙන්ම මිදෙනවා කියන තැනකට එන්නේ නැහැ.

ඉතින් ඒ එක්කම මතක තියාගන්න ඕනෑ, ඒ ටික මම මතක් කළේ මේ ලෝකෝත්තර දහමකට. ඒ තැනට පත්වෙනතාක් අපට සැනසිල්ල පිණිස රැකවරණය පිණිස පවතින්නේ කුසල ධර්මයන්.

ඒ නිසයි බුදුහාමුදුරුවෝ දේශණා කළේ මා නික්බවේ පුඤ්ඤාණං භාවිත කියලා. මහණෙනි පිනට භය වන්නට එපා කියලා. මේ පින්වතුන් පුළුවන් තරම් කුසල ධර්ම සිද්ධ කරන්න. හැබැයි එපමණකින් නතර නොවී මේ දහම මොකක්ද කියලා සොයා ගන්නත් උත්සාහවත් වෙන්න ඕනෑ.

මට කෙටියෙන් මතක් කරන්න තියෙන්නේ මේ අද මම ඔය මතක් කරපු දේ ඊට පස්සේ අපට කෂාත් කරගන්න මහ අමාරුවක් නැහැ. උත්සාහයක් තියෙන්න ඕනෑ. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා වදාළ මේ සීල සමාධි පුඤ්ඤා කියන ත්‍රිශික්ෂාව අපේ ජීවිතයට ලං කරගන්නේ කොහොමද කියලත් අපි ටිකක් ඉගෙන ගන්න ඕනෑ.

ඉතින් ඒ ටික ඉගෙන ගෙන මේ දහම තුළ අපි හැසිරුණොත් අපට මරණින් පස්සෙ නෙමේ මේ ජීවිතයේම මේ දැක්ම මිදෙන්න පුළුවන්. මොකද බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්ම දේශණා කළේ ජීවත්ව ඉන්නකොට පුළුවන් තරම් දුක් විඳලා මරණෙන් පස්සේ දුකෙන් මිදෙන දහමක් නෙමෙයි. දුකෙන් මිදීම ඕනෑ දුක් විඳින කෙනාටයි නේද? මරණයෙන් පස්සෙ ලබන විමුක්තියක් ගැන වැඩක් තියෙනවද? නැහැ.

ජීවත්ව ඉන්න ජීවිතේ ජරා, මරණ සහිත නිසාමයි. අජරාමර බවක් ඕනෑ. ඉතින් මරණෙන් පස්සේ නිවන් දකින්න පුළුවන් වෙයිද නැද්ද කියලා, කවුද දන්නේ. අපි කොහෙ උපදිද කියල නේද?

ඉතින් එහෙම එකක් පෙන්වුවේ නැහැ. සංදිට්ඨිකය කියල කිව්වේ කල් නොයවාම විපාක ලැබෙන දහමක් තියෙනවා, ඒ ගැන මතුවේ මේ ජීවිතයේ මැරෙන්න ඉස්සර වෙලා මේ දහම අවබෝධ කරගන්න ඕනෑ. හොයන්න ඕනෑ කියන අදහස ඇති කරගන්න.

එබඳු අදහසක් ඇති කරගෙන මේ ජීවිතයේම අධිගමයක් ලබන්න. නුවණක් ලබන්න. මේ දේශණාව හේතුවක්ම වේවා කියල ප්‍රාර්ථනා කරන්න.

ඔබ සැමට උතුම් තුණුරුවන් සරණයි !